

20

70 ๔.

อสุเรนทรจารีต คำพากย์

พระราชบัญญัติใน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล

พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

ท้าวทองกบฏยาสุวรรณภังค์ (มัย ไกรฤกษ์) ต.ช.

ณ เมรุวัดธาตุทอง

วันอังคาร ที่ ๑๘ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๑๕

ศก.
895.9112
ม 113๑
2515

895.9112

ม 113๑

หอสมุดแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติ ฯ นครพนม

เมื่อเดือนมิถุนายน

หอสมุดแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติ ฯ นครพนม

ได้รับมอบให้เก็บรักษา

หอสมุดแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติ ฯ นครพนม

หอสมุดแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติ ฯ นครพนม

เมื่อเดือนมิถุนายน

หอสมุดแห่งชาติ เฉลิมพระเกียรติ ฯ นครพนม

หอสมุดแห่งชาติ

อุสเรนทรจารีต

คำพิพากษา

พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว

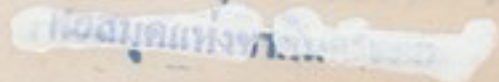
พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
พระเมอังกษุเกลา เชาอยู่หัว

รับ

วันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

หอสมุดแห่งชาติ

หอสมุดแห่งชาติ

อัฐเรณูทวารค้ำพากย์

พระราชนิพนธ์ใน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

เลขหมู่หนังสือ ๘๕๕.๕๑๘

พิมพ์ครั้งแรก ในวารสารศิลปกรรมปีที่ ๒ เล่ม ๒ สิงหาคม ๒๔๕๐

และปีที่ ๓ เล่ม ๔ ธันวาคม ๒๔๕๓

พิมพ์ครั้งที่สอง

พ.ศ. ๒๔๕๓

ในงานฉาบพิมพ์ นายกล้อย กล้ายหงษ์พันธุ์

พิมพ์ครั้งที่สาม

๑๐๐๐ เล่ม

พ.ศ. ๒๔๕๔

ในงานพระราชทานเพลิงศพ หลวงนฤบาลจรรยา (มัย ไกรฤกษ์)

เลขห้อง ๗๗

เลขหมู่ ๘๙๕ ๙๑๒
๘ ๗๕ ๐

เลขทะเบียน ๒๖.๓๐๕. ๗๗/๖ ๗๗

คำนำ

ในงานพระราชทานเพลิงศพ หลวงนฤบาลวรภาชน์ (มัย ไกรฤกษ์) ณ เมรุวัดธาตุทอง พระโขนง กำหนดวันที่ ๑๘ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๑๕ นายจุลมัย ไกรฤกษ์ ผู้เป็นบุตร ได้มาติดต่อกองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ขออนุญาตจัดพิมพ์หนังสือเรื่อง อสุเรนทรจารีตคำพากย์ พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อแจกเป็นอนุสรณ์ในงานนี้ กรมศิลปากรยินยอมอนุญาตให้จัดพิมพ์ ได้ตามความประสงค์

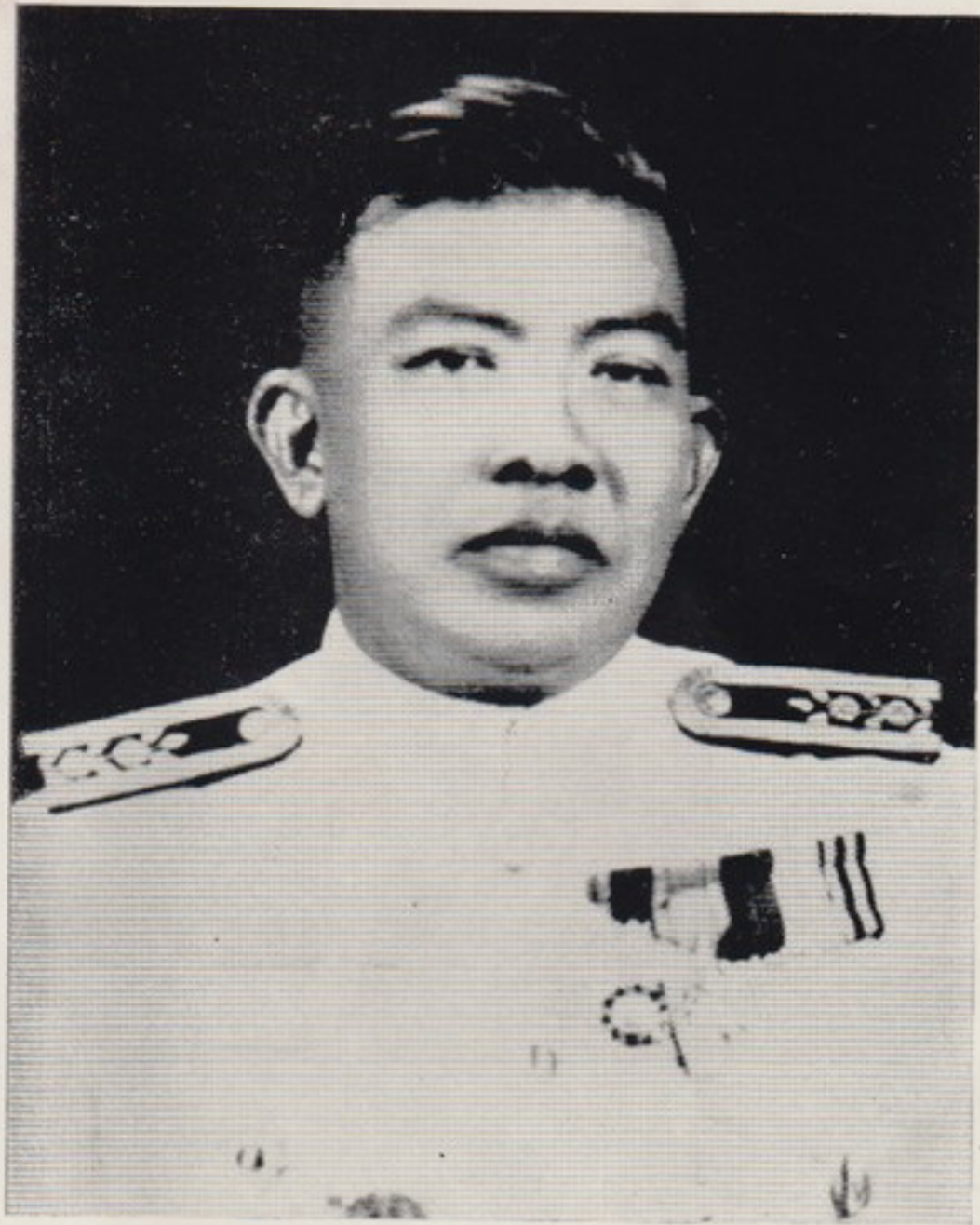
หนังสืออสุเรนทรจารีตคำพากย์นี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงวางโครงเรื่องที่จะทรงพระราชนิพนธ์ไว้เป็นขั้นๆ รวม ๑๔ ขั้นๆ ดังปรากฏในสารบาญที่ได้นำลงไว้ข้างต้นหนังสือนี้ แต่ต้นฉบับลายพระราชนิพนธ์ที่กรมศิลปากรได้มา มีเพียงขั้นที่ ๓ สรรคที่ ๑ ตอนกำหนดทศกรรฐ์และพี่น้องเท่านั้น จะเป็นด้วยทรงพระราชนิพนธ์ค้างอยู่ ยังไม่จบตามโครงเรื่องที่ทรงวางไว้ หรือทรงพระราชนิพนธ์จบตลอดเรื่องแล้ว แต่หากต้นฉบับกระจัดกระจายพลัดพรายไป หรืออย่างไรแน่ยังหาทราบไม่ สืบเสาะตามกาลที่ทรงพระราชนิพนธ์ ซึ่งทรงบันทึกไว้ด้วยลายพระราชนิพนธ์ว่า เริ่มเมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๗ อันเป็นเวลาท่ามกลางรัชสมัย ก็เห็นว่าจะทรงพระราชนิพนธ์ไว้จนจบ ถ้าเช่นนั้น ต้นฉบับตอนต่อจากนี้อาจตกอยู่แก่ท่านผู้ใดผู้หนึ่งก็เป็นได้ ท่านผู้อ่านจะศึกษาประวัติความเป็นมาของบทพระราชนิพนธ์เรื่องนี้ ได้จากพระราชนิพนธ์คำนำในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้นำมาพิมพ์ไว้ตอนต้นเรื่อง

อนึ่ง ในการจัดพิมพ์ครั้งนี้เจ้าภาพได้เรียบเรียงประวัติ หลวงนฤบาลวรภาชน์ (มัย ไกรฤกษ์) ผู้วายชนม์ ให้พิมพ์ไว้ต่อจากคำนำ

กรมศิลปากรขออนุมัติโอนในกุศลราชภัฏชานุมานนท์ ซึ่งเจ้าภาพได้จัดบำเพ็ญอุทิศ
แต่ หลวงนฤบาลวรภาชน์ (มัย ไกรฤกษ์) เป็นปิตุภูมิฐานธรรม และได้ให้พิมพ์หนังสือเล่มนี้
แจกจ่ายเป็นกุศลสาธารณประโยชน์ ขออำนาจกุศลทั้งปวงนี้ จงเป็นพลบู้จ้ายส่งเสริมให้ หลวง
นฤบาลวรภาชน์ (มัย ไกรฤกษ์) ผู้วายชนม์ ประสบแต่อริกุศลคุณมณูผลตามควรแก่คติวิสัยใน
สุคติสัมปรายภพ สมดังมโนปณิธานของเจ้าภาพทุกประการ เทอญ.

กรมศิลปากร

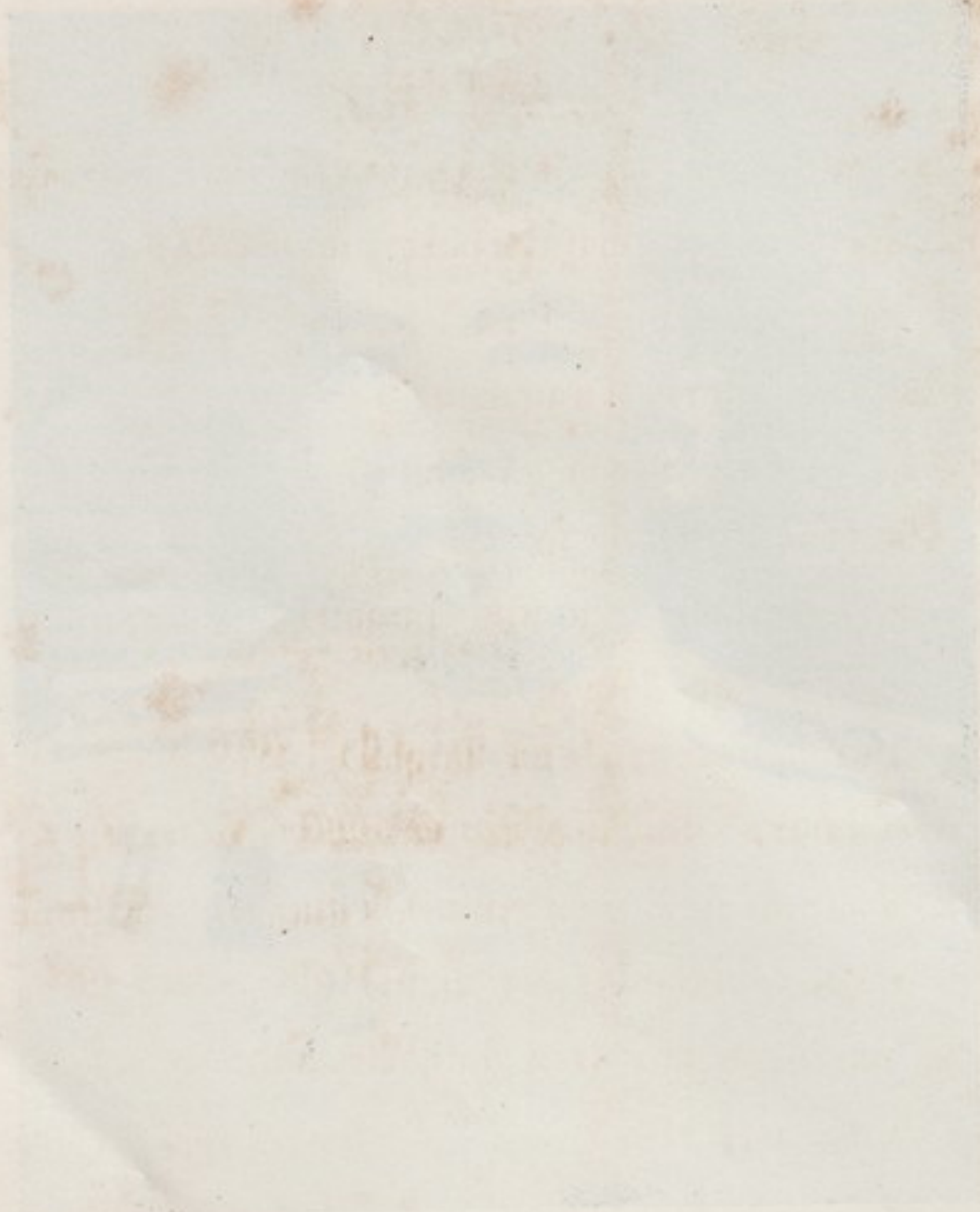
๑๐ เมษายน ๒๕๑๕

หลวงนฤบาลวรภาชน์ (มัย ไกรฤกษ์)

บวช ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๔๑

มดะ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๑๔

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ฯ นครพนม
เลขที่ ๑๑๑ ถนนวิไลย ๑๑๑
นครพนม ๖๖๐๐๐

ประวัติ

หลวงนฤบาลวรภานัน (มัย ไกรฤกษ์)

หลวงนฤบาลวรภานัน (มัย ไกรฤกษ์) เกิดเมื่อวันอังคารที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๔๑ ที่บ้านดักแดง อังชนบุรี เป็นบุตรของพระยาจรรยาอุฎกฤกษ์ (สวน ไกรฤกษ์) กับคุณหญิงจรรยาอุฎกฤกษ์ (เอี่ยม ไกรฤกษ์) มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน คือ

๑. นายอุทิศ ไกรฤกษ์ (ถึงแก่กรรม)
๒. นางจรจบสมุทร (สายหยุด รัตนกุล) สมรสกับ น.ท. พระจรจบสมุทร ร.น. (หน่อ รัตนกุล)
๓. นางบริหารไวยราช (สืบสันต์ ไกรฤกษ์) สมรสกับ หลวงบริหารไวยราช (สุน ไกรฤกษ์)
๔. หลวงนฤบาลวรภานัน (มัย ไกรฤกษ์)

และมีพี่น้องร่วมบิดาเดียวกัน คือ

๑. นางแสงนิตินิศาตร์ (คุ้ม จามวิก) (ถึงแก่กรรม) สมรสกับ พ.ต.อ. หลวงแสงนิตินิศาตร์ (แสง จามวิก)
๒. หลวงวิทยานุกุลกวี (เศก ไกรฤกษ์) (ถึงแก่กรรม)
๓. นายเฉลิม ไกรฤกษ์
๔. นายสดวง ไกรฤกษ์ (ถึงแก่กรรม)
๕. น.ส.ศานี ไกรฤกษ์
๖. นางสาวนิต ศิริจรรยา สมรสกับ นายบุญยง ศิริจรรยา

หลวงนฤบาลวรภานัน ได้รับการศึกษาชั้นแรกในโรงเรียนวัดอนงคาราม ต่อมาท่านบิดาได้พาไปถวายตัวเป็นมหาดเล็กข้าหลวงเดิมในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ

ครั้งดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช และได้เข้าศึกษาต่อในโรงเรียนมหาดเล็กหลวงจนสำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดของโรงเรียน

เมื่อจบการศึกษาแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เข้ารับราชการในราชสำนักในกองตงเครื่องทรงมหาดเล็ก ต่อมาได้โปรดเกล้าฯ ให้บวชเป็นนาคหลวงจำพรรษา ณ วัดบวรนิเวศวิหาร อยู่ ๑ พรรษา เมื่อลาบวชแล้วก็ได้กลับเข้ารับราชการในราชสำนักตามเดิมจนเสด็จสวรรคต จึงได้เข้ารับราชการในกองเงินตรา กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๔๕ จึงได้ลาออกจากราชการ

หลวงนฤบาลวราภรณ์ เมื่อเริ่มเข้ารับราชการในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นนายรองขัตติ มหาเด็กเวรสิทธิ์ และได้รับพระราชทานเข็มใกล้ขัตติ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒ ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นหลวงนฤบาลวราภรณ์ ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๙๕ ได้รับพระราชทานตราจุลจอมเกล้าชั้น ๓ (ตติยจุลจอมเกล้า)

หลวงนฤบาลวราภรณ์ มีบุตรธิดา ดังนี้:

๑. นางสาวกัญ ชวานนท์ สมรสกับ นายพานิช ชวานนท์
๒. น.ส. สุมล ไกรฤกษ์
๓. น.ส. สมัยสมาน ไกรฤกษ์
๔. นาย จุลมัย ไกรฤกษ์

ปรกติหลวงนฤบาลวราภรณ์เป็นผู้มีสุขภาพสมบูรณ์ดี นอกจากอาการแพ้อากาศเพียงเล็กน้อยในบางครั้ง เนื่องจากโรคหัดที่เคยเป็นตั้งแต่อายุยังน้อย มาเริ่มป่วยเล็กน้อย ๆ ในต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ในวันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๒ จึงเข้าโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ได้ตรวจร่างกายโดยละเอียด พบว่าเป็นโรคหัวใจและที่สำคัญคือไขข้อกระดูกที่สร้างเม็ดโลหิตไม่ทำงาน แพทย์จึงสั่งให้เลือนอนบนเตียงมา แรก ๆ ที่เป็นโรคนร่างกายยังพอแข็งแรงอยู่บ้าง เมื่อได้รับการรักษาพยาบาลและเต็มเลือด จึงมีอาการดีขึ้นและสามารถกลับไปพักรักษาตัวอยู่กับบ้านได้

คำไว้อาลัย

ของ

พระขามำรุงราชบริพาร

คุณหลวงนฤบาลวรภาชน์ (มัย ไกรฤกษ์) เป็นผู้ที่มีนิสัยใจคอกว้างขวาง ไม่เป็นผู้เห็นแก่ตัว นับว่าเป็นมิตรแท้ของบรรดามิตรสหายทั่วไป โดยเฉพาะระหว่างคุณหลวงกับข้าพเจ้านั้น แม้เธอจะมีอายุรุ่นราวคราวน้อง แต่ก็ต้องนับว่าเป็นปี่ยมิตรผู้หนึ่งของข้าพเจ้า สิ่งที่ข้าพเจ้าทำผิดพลาด ก็ได้ช่วยทักท้วงตักเตือนให้กลับประพฤติชอบ เรารักใคร่กันเหมือนญาติสนิท ทั้งได้ไปมาหาสู่กันเสมอ มีสารทุกข์สุขดิบอะไรก็ได้เคยปรึกษาหารือกันอยู่เสมอ เมื่อครั้งที่ลูกชายข้าพเจ้ากลับมาเยี่ยมบ้านและจะกลับไปเรียนต่อที่เมืองนอกอีก คุณหลวงก็อุตส่าห์ไปส่งที่ท่าอากาศยานตอนเมือง ทั้ง ๆ ที่คุณหลวงเพิ่งทะเลาะจากการเจ็บป่วย

คุณหลวงนฤบาล ฯ เข้ารับราชการที่หลังข้าพเจ้าหลายปี เพราะเมื่อเสด็จขึ้นครองราชย์ คุณหลวงยังมีอายุน้อย จึงถูกจัดให้อยู่ในจำพวกนักเรียนมหาดเล็กข้าหลวงเดิม ในระหว่างที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวงยังกำลังทำการก่อสร้าง จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ได้เล่าเรียนอยู่ที่โรงเรียนมกุฎราชกุมารก่อน ต่อเมื่อได้สร้างสถานที่เรียนชั่วคราวของโรงเรียนมหาดเล็กหลวงเป็นอาคารไม่มุงจากเสร็จแล้ว จึงได้ย้ายไปเรียนที่นั่น ครั้นสอบไล่ได้จากโรงเรียนมหาดเล็กหลวงแล้ว ก็เข้ามาฝึกงานในหน้าที่มหาดเล็กกองต่งเครื่องก่อน แล้วจึงได้รับเข้าบรรจุตำแหน่งหน้าที่ในกองคลังวรภาชน์ ถึงแม้จะมีหน้าที่ต่างกองกับกองต่งเครื่องก็ตาม แต่อยู่ในกรมมหาดเล็กกรมเดียวกัน และโดยเฉพาะตัวคุณหลวงนฤบาล ฯ ซึ่งเคยเป็นนักเรียนข้าหลวงเดิม จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ขึ้นต่งเครื่องได้เสมอไม่ว่าเวรไหน ทั้งนี้เพื่อให้มีโอกาสได้เข้าแทนเขียงมหาดเล็กรับใช้ใกล้ชิดพระองค์

เมื่อคุณหลวงนฤบาล ฯ มาสิ้นสุขชีวิตลงเช่นนี้ บรรดาญาติมิตรจึงรู้สึกเศร้าโศกเสียใจมาก แต่ถึงอย่างไรความเศร้าโศกก็มีได้ช่วยให้ชีวิตกลับคืนมาได้ ในเวลาที่มีชีวิตอยู่คุณหลวงนฤบาล ฯ ก็ได้ปฏิบัติตนเป็นคนดีตลอดมา

ด้วยเดชคุณพระศรีรัตนไตรและอนุภาพแห่งสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จึงกลบั่นกาลให้วิญญาณของคุณหลวงจงไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ .

ตลอดเวลาเหล่านี้ท่านได้อยู่ในความดูแลอย่างใกล้ชิดของ นายแพทย์ ม. ร. ว. อุดมพร เกษมสันต์ แพทย์หญิงเดือตศรี วัฒนานุกูล และแพทย์หญิงชมพูนุช อ่องจวิต

ต่อมาในระยะ ๒ ปีหลัง รู้สึกว่าร่างกายของท่านอ่อนแอลงตามลำดับ ทง ๆ ที่ท่านได้รับประทานยาตามคำสั่งของแพทย์ โดยเคร่งครัด อาการของโรคก็ไม่ดีขึ้น ต้องเข้าโรงพยาบาล ติด ๆ กันหลายครั้ง จนกระทั่งครั้งสุดท้าย ลูก ๆ ได้พาเข้าโรงพยาบาลเมื่อวันที่ ๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ เพราะมีอาการเหนื่อยหอบมาก เมื่อไปถึงโรงพยาบาลจุฬา ฯ แพทย์ได้ให้ออกซิเจน และเติมเลือดทันที ใน ๓ วันแรก มีอาการดีขึ้น สามารถลุกขึ้นรับประทานอาหารและพูดคุยได้ เป็นปรกติ ทุก ๆ คนจึงได้สบายใจว่าท่านคงจะหายและกลับบ้านได้เหมือนทุกครั้ง

แต่หลังจากวันนั้นเพียงวันเดียว กลับทรุดหนัก มีอาการปวดหัวไปตามร่างกาย ไม่สามารถจะลุกขึ้นหรือขยับร่างกายด้วยตัวเองได้ แพทย์ต้องสั่งให้ฉีดยาระงับความปวดอย่างแรง ให้ แต่อาการของโรคนี้ เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่าไม่มีทางหาย ท่านมีอาการทรุดลงเรื่อย ๆ ไม่รับประทานอาหารและอ่อนเพลียมาก ทั้ง ๆ ที่แพทย์และพยาบาลได้ให้การรักษายาพยาบาลอย่างดี แต่ในที่สุด ท่านก็จากอย่างสงบ ณ ตึกกวีราวุธ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เมื่อเวลา ๐๕.๐๐ น. ของวันที่ ๑๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ รวมอายุได้ ๗๔ ปี ๑ เดือน ๒๖ วัน

คำนำ

“ ในโลกนี้มีคนจริงก็แต่เพียง ๒ คน

คนหนึ่งได้ตายไปเสียนาน แล้ว

และอีกคนหนึ่งยังไม่ได้เกิดมา ”

นิพนธ์เรื่องสั้น **นิทาน** **อ้าวหาญ**

คำนำ

หนังสือนี้ ข้าพเจ้าให้นามว่า "อสุเรนทรจารัต" เพราะได้รวบรวม ประวัติการของทศกรรฐ์ บรรดาที่ได้เป็นไปแต่เมื่อก่อนสมภพแห่งพระรามาวตาร ฯ เรื่องราวที่กล่าวมาในหนังสือ บางเรื่องก็มีอยู่แล้วในเรื่องรามเกียรติ์ ฉบับพระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ ๑ แต่โดยมากมักไประคนปนอยู่ในที่ต่าง ๆ ผู้อ่านจึงไม่ใคร่จะกำหนดจดจำได้ ไซ้แต่เท่านั้น มีหน้าชาบางเรื่องก็มีอยู่แต่โดยย่อ และบางเรื่องที่มีพิสดาร ก็ได้กล่าวไว้โดยกลาดเคลื่อนจากเรื่องเดิมเป็นอันมาก ทงนี้มักจะเป็นไปโดยความเข้าใจผิด เช่นเรื่องทศกรรฐ์ ไปรบกับพระขมในบาดาล เป็นต้น ในรามเกียรติ์เล่าโดยพิสดาร แต่มีข้อผิดพลาดสำคัญอัน ๑ คือเรียกพระขมว่า "ท้าวหยาหมยกัน" คงเป็นคำว้อย่าง ๆ บางเรื่องก็มีอยู่แต่โดยย่อ เช่นเรื่องทศกรรฐ์รบกับพระอรชุน เป็นต้น

เมื่อเห็นว่าเรื่องราวที่มีอยู่ไม่เป็นที่เรียบร้อยดังกล่าวแล้ว ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงได้คิดรวบรวมเรื่องนั้น ๆ ขึ้นใหม่ โดยถ่ายข้อความมาจากอุตตรกัณฑ์แห่งคัมภีร์รามายณ ฯ ในอุตตรกัณฑ์นั้น ของเดิมเขาแต่งไว้ให้เป็นคำเทศนาของพระอักษตยะพรหมฤๅษี ซึ่งได้แสดงถวายแด่พระรามจันทรมหาราช เมื่อได้เสร็จการบำราบทศกรรฐ์ กลับคืนเข้าพระนครโอโยธยาแล้ว แต่ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าจะแปลตรงไปตามของเขา และตั้งรูปเป็นเทศนา ก็จะเป็นที่เบอหน้าแก่ผู้อ่าน ข้าพเจ้าจึงตั้งรูปเสียใหม่ แต่งเป็นคำพากย์ ตามแบบคำพากย์รามเกียรติ์เก่า ซึ่งคนไทยเราอ่านดูใจกันอยู่แล้ว

ส่วนวิธีแบ่งตอน ข้าพเจ้าได้จัดเอาใหม่ตามข้อความในเรื่อง จัดเป็น ๑๕ ฉัณฑ์ บางฉัณฑ์ก็แบ่งเป็นสรวกด้วยอีกชั้น ๑ ฯ เกณฑ์ที่แบ่งนั้นคือ ถ้าเรื่องใดยาวพอที่จะเป็นฉัณฑ์ ๑ ได้โดยลำพัง เช่น "บุททาสูรสงคราม" เป็นต้น ก็มีได้แบ่งเป็นสรวก แต่ถ้าวางเรื่องใดไม่ยาวพอที่จะเป็นฉัณฑ์ได้โดยลำพัง ก็เรียกว่าสรวก และเมื่อรวม

บทนำ

ได้ ๒ ๓ สรรก ก็ปรับเป็นชั้น ๕ ๑ ๑ การจัดเป็นชั้น และสรรกได้กล่าวมา
แล้ว ไม่ตรงตามที่เขาแบ่งไว้เดิม ทั้งนามชั้น และสรรกข้าพเจ้าก็คิดเอาเองทั้ง
ไม่ใช่ของเดิม ๑

หนังสือ ข้าพเจ้าหวังใจว่าจะเป็นที่พอใจแห่งบรรดานักเลงหนังสือ ซึ่งได้
อ่านรวมเกือบแล้ว และยังมีความปรารถนาอยากใคร่ทราบข้อความบางข้อให้พิสดารขึ้น
อีก และบางที่จะช่วยให้อ่านรวมเกือบสนุกขึ้นอีกด้วย

อนึ่ง มีศัพท์ข้อความถ้อยคำบางแห่ง ซึ่งข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะมีคำอธิบาย
พอสมควร จึงได้หมายเลขตัวแดงไว้ เมื่อผู้อ่านพบเลขตัวแดงพลิกไปดู ที่คำอธิบาย
ข้างท้ายสมุดนั้นก็จะได้ความ ๑.

วิริราวุธ.

สารบัญ

นมัสกฤตีกถา

อารัมภกถา

ชั้นที่ ๑ — อสุรพงศ์

สรรคที่ ๑ — กำเนิดรากษสและยักษ์

สรรคที่ ๒ — ลำดับอสุรกุล และสร้างนครลงกา

สรรคที่ ๓ — พิษณวาสูรสงคราม

ชั้นที่ ๒ — กุเวรสมภพ

สรรคที่ ๑ — กำเนิดพระเป่าลัสตีย์

สรรคที่ ๒ — ประณมประวัติท้าวกุเวร

ชั้นที่ ๓ — อสุเรนทรสมภพ

สรรคที่ ๑ — กำเนิดทศกรรฐ์และพี่น้อง

สรรคที่ ๒ — สามอสุรไต้พร

สรรคที่ ๓ — ทศกรรฐ์ไต้ลงกา

สรรคที่ ๔ — อสุราไต้คู้

สรรคที่ ๕ — กุมภกรรณบรรทม

ชั้นที่ ๔ — ภาคายุทธิ

ชั้นที่ ๕ — อสุเรนทรเยี่ยมพิภพ

สรรคที่ ๑ — ยกเขาพระสุเมรุ

สรรคที่ ๒ — เหววคี่ทำนายน

สรรคที่ ๓ — ทำลายพิธิท้าวมรุก

สรรคที่ ๔ — อนุชวันยทำนายน

ชั้นที่ ๖ — อสุเรนทรเขมบาตาล

สรรพที่ ๑ — ยมาสูรสงคราม

สรรพที่ ๒ — บำราบวรุณะโลก

สรรพที่ ๓ — ท้าวพลีให้โอวาท

ชั้นที่ ๗ — อสุเรนทรเขมพ้า

สรรพที่ ๑ — ทำพระอาทิตย์

สรรพที่ ๒ — มนธาดาสูรสงคราม

สรรพที่ ๓ — ไค้มนตร์สหัสนาม

ชั้นที่ ๘ — ประเวสลงกา

สรรพที่ ๑ — อสุเรนทรพมหากบิล

สรรพที่ ๒ — ประเวสลงกา

ชั้นที่ ๙ — อสุเรนทรเขมโกลาส

สรรพที่ ๑ — มชู่ไมตรี

สรรพที่ ๒ — รมภากิรมย์

ชั้นที่ ๑๐ — เทวาสูรสงคราม

ชั้นที่ ๑๑ — พญาราพณ์กับพระอรชุน

ชั้นที่ ๑๒ — พญาราพณ์กับพาลี

ชั้นที่ ๑๓ — วานรพงศ์

สรรพที่ ๑ — หนุมานสมภพ

สรรพที่ ๒ — วานรราชสมภพ

ชั้นที่ ๑๔ — พรหมบุตรทำนาย

นมัสกฤตีกถา

๑๑	นโมมนนิก	และระฤกคุณานันต์
	แห่งองค์พระอรหัน	ตะวิสุทธะศาสดา
๑๒	สัมพุทธะขอบแล้ว	พระแก้วกิลเสา
	สอนสัตว์ะโลกา	มละโอมกันการ
๑๓	ข้ามป่าปะสารพัด	และข้ามวิภูชะสงสาร
	แล้วพันพหลพาล	ก็เพราะฟังพระบารมี
๑๔	นอบนบเคารพธรรม	อันสมเด็จพระชินสีห์
	ตรัสสอน ประชาชี	ชินะบุตรบุรุษอารีย์
๑๕	ธรรมคือประทับใส	สว่างในมโนมาลย์
	ส่องคั่นกมลพาล	มลโหมหะมีคหลง
๑๖	ได้แสงพระสัทธรรม	แสงดงมรรคคระโลยตรง
	สู่ที่อันประสงค	คืออมัตตะนิพพาน
๑๗	ไหว้สงฆ์ผู้ทรงศี	ละสุตทาที่คณสาร
	สาวกพระทรงญาณ	ประคิบัติพิบูลย์ดี
๑๘	ทรงจำพระธรรมมา	วรศาสนาศรี
	เผยแผ่พระวาที	วรศาสนบาย
๑๙	ใครได้สัคับตรับ	สัมฤทธิ์สัพพะสมหมาย
	รู้ธรรมปู้รู้คาย	มละบาปบำเพ็ญบุญ
๒๐	ตรัยรัตนขจักสรว	พะอุบ้ทวะทำรูน
	โอบเอื้อและเจือจน	นรชาติปะลาศภัย
๒๑	สรวมเศรษฐูสิริสวัสดิ	ครยรัตนมณัมย์
	ที่พึ่งตระลึงใจ	สิริสุขเกษมसानต์
๒๒	ขอผลคณน้อม	มนะพรอมนมัสการ
	มีเคชะบันฑาล	ให้สัมฤทธิ์ประสงคัสรวรพ์ ฯ

๑๖

๑ โอมสิทธิสรวงเสวยสวรรค	ทรงขุนสุพรรณ	สุเทวแผ้วมฤตยู
๑ นอนเหนือบัลลังก์หลังงู	แก้วนกลากลับภู	วะเขตตะแคว้นแดนศรี
๑ ถอสัจขัจักรศทธารณ	พิรแรงฤทธิ์	บ้ำราบอบสูรแลงลาน
๑ โอมปรเมศวรไพศาล	สายผาตระการ	สถิตถหลังนันท
๑ เอาเงือกเกี่ยวข้างสล่างศรี	โสมเสียบเมาลัย	และอินทร์ชฎาส่งงาม
๑ สามเนตร์สังเกตโลกสาม	แก้วเพชรระวาม	ปรัมพิชนะจัญไร
๑ โอมพระธาดาขยะชัย	โสฬสพรหมโย	สุญาณรังสีเรืองรอง
๑ บาลเกล้าเจ้าคัลบัวทอง	สี่พักตร์ผยอง	เหนือขุนวิหคห่านบิน
๑ พระรังก่อฟ้าก่อดิน	สร้างสรรพสิ่งสิ้น	คือพระอมัตตะพรหมา
๑ สามองค์ทรงเทวศักดิ์	ทรงสิทธิฤทธา	นุภาพพระพันรำพรณ
๑ ธาตารเริ่มรังสรรค์	ศิวิล้างทุกพรณ	แต่พิชณบริหาร
๑ ช่วยกันจรรโลงพสุธาร	จิ่งแสนสำราญ	สัมฤทธิธำหนัก
๑ หนึ่งไหว้เอกทนต์ทรงศักดิ์	วรายศคชพัคค์	บ้ำรุงคณมละภย
๑ บรรดาพิชนะจัญไร	ชนข้ามพันไป	ด้วยเคชพระเทพคณเศร
๑ ขອງประสิทธิ์ประสาธพร	ให้พิทยากร	กำลังสัมฤทธิธกจกะวี
๑ หนึ่งไหว้พระสรสวรรค์	วาจะเทวี	สถิตสถานพรหมโลก
๑ เป็นเจ้าวาทีศรี โสลก	ประสาธประโยค	ประสิทธิพจน์บทกลอน
๑ ขอนางจงช่วยอวยพร	ให้แต่งสุนทร	สัมฤทธิสันสมใจ ฯ

อสุเรนทจาริต

ชั้นที่ ๑

อสุวพงศ์

สรรพกิจ ๑

กำเนิดรากษสและยักษ์

- ๑๖
- ๑ จักแถลงเรื่องเริ่มเดิมกาล เมื่อเพลิงเรืองผลาญ พิกพะเก่าเผาทำลาย
- ๑ จังธรรมามูลทงหลาย อันขจักขจาย ก็กลับเข้รวบรวมกอง
- ๑ บรรคาลให้เกิดเป็นฟอง จารุเรืองรอง จึงเรียกชื่อว่าหิรัณยครรภ (๑)
- ๑ ไช้^๓นลยอยู่ร้อยกัปี ตามในตำหรับ ย่อมเรียกว่าพระพรหมานท์ (๒)
- ๑ ครันไคยามทีศรีกาล พรหมจับบันคาล ให้ไช้^๕นนแยกเป็นสอง
- ๑ จากพรหมานทะเรืองรอง เกิดเทพกายทอง คือองค์พระพรหมธาดา
- ๑ หัตถ์หนึ่งเอาไช้ข้างฝา รังก่อเป็นฟ้า อากาศสพรังคังฉวิล
- ๑ ซีกล่างเธอรังเป็นคิน คือพนบถพน อันทีสถิตผู้คน
- ๑ แลวจังธาดาสร้างชล ธารดงหลงฉน กระทบมหาสาคร
- ๑ สร้างสัควิมซีหัตถุจร สร้างเทวนิกร สร้างคนแะสร้างอสุรา
- ๑ อสุรพรังพร้อมวันทา พระเทพบิดา แลจะกัทำนูลทุลไป
- ๑ ว่าบ้านหิวเหลือใจ ระหายกระไร ขอให้จงทรงเมตตา
- ๑ พระพรหมคอบคำอสุรา ว่านานนา ระวังจักได้ฤาไฉน
- ๑ อสุรต่างคนตีใจ ทุลตอบทันใด ด้วยคำหยางคัต่างกัน
- ๑ บ้างว่า "รักษามะ" พลัน บ้างกล่าวแตกฉัน ว่า "ยักษามะ" คัง^๓ (๓)
- ๑ จังองค์ประชาบดี พังเหล่าอสุริ จึงมีพระเทวมอรุส
- ๑ พวกหนึ่งพังชอรากษส อีกพวกกำหนด นามเรียกว่ายักษ์สืบไป
- ๑ แค้น^๕นอสุรจังไช้ นามกรเป็นไท เพราะเหตุฉฉน^๓มา ฯ
- ๑ ในหมู่รากษสอสุรา เกิดสองภาคา ผู้แรงกำราบปราบอริ

- ๑ หนึ่งนามเทติเบนพี ผู้น้องนามมี ประเทติเจ้ารากลขส
- ๑ ประเทติกรักรมมรส จังละขงยส สมบัติสรรพศุงการ
- ๑ เข้าบ้ำหาถิ่นระโหฐาน ประเทิมตะบะการ สำราญอารมณัข่มใจ
- ๑ นิยมอาศรมกลางไพร บ้ำเรอเปรอไฟ บูชาบรมพรหเมษ
- ๑ ใต้ถึงปรพรหมสมเจกณ์ คับกองกิเจส สัมฤทธิเลขเสวยสวรรคั ฯ
- ๑ ค่ายท้าวเทติกุมภณัถ์ ครอบครองไอศวรรย์ เป็นใหญ่ในฝูงอสุรี
- ๑ ใต้นางภยาเทวี ผู้ภคินี แห่งองค์พระกาลชาญไชย
- ๑ เป็นอรรคชาวยาร่วมใจ สำราญหฤทัย ทุกคืนทุกวันหรรษา
- ๑ เหมมีโอรสภษา ปรากฎนามมา ว่าวิทย์เจศกุมภณัถ์
- ๑ งามสง่าอำเพียงสุริยัน ไคคินไควัน ประคองปทุมขุ่มชล ฯ
- ๑ ครันเมื่อเจริญวัยทรงพล เทติเทียวคัน หากผู้ควรรองกัน
- ๑ พบนางอุกพระสุริยัน งามเลิศเลอสรรร เพราะเกิดคั้วยนางสนธยา
- ๑ ขื่อศาลากรรเกกฏา งามแมน้मारคา ผู้งามประเสริฐเลิศสรวง
- ๑ สนธยาเห็นสุดแทนหวง จังยกสุคาควง ให้วิทย์เจศรากลขส
- ๑ สองเสพเสวยรมย์สมรส ผ่องใจใสศค เหมือนมัมขวานกับศจี
- ๑ ไม่ข้ำศาลาเทวี ทรงครรภัสรรพัตี เหมือนเมฆอนัอุ้มฮารา
- ๑ นางจิงไปยั้งแนวพนา เขิงบรรพตผา ชื่อว่ามันทรปรากฎ (๔)
- ๑ นางจิงประสูตร์โอรส รูปรามงามงค เหมือนเมฆขุ่มขุ่มผ่น
- ๑ ครันเสร็จประสูตร์กลางพน จังนัมนิรมล จ้านงพะวงกามา
- ๑ นอนแนบแอบองค์ภรรคา สองสมรมษา ทั้งสองก็ลิมลุนัน้อย ฯ
- ๑ ปางนัทหารกตัวจ้อย อันแหล่มแ่มข้อย คังแสงควันยามศำรท
- ๑ นอนอยู่เขิงผาพิลาศ ไม่เห็นมาศุราช เขอกลับมำอุ้มเอ็นคู
- ๑ หิวโหยโรยแรงสุครู ทารกเหลียวคู บ่เห็นผู้ไคไคไลเคียง
- ๑ จังรำพิไรให้เสียง กิกก้องร้องเพียง ประหนึ่งจะสิ้นชีวานต์
- ๑ ครานันพระสุลีทรงญาณ พะเอนเสกัจฉำน มาทางพนัสพะนาลี

- ๑๑. พระอัมพรธรรมาภรณ์ นิ่งเห็นอนันท์ หนักคำเนรเหิรหา
- ๑๒. ยินเสียงทากรองฉาว จึ่งเบี่ยงโคขาว เสด็จลงแทบสถฐาน
- ๑๓. เทวเห็นพาละกุมาร นางนิกสงสาร ค้วยเค็กมาตกกลางไพร
- ๑๔. นางอัมกุมารขนิไ้ ปล่อยพลางทางให้ กุมารเสวยพระฉน
- ๑๕. พระภวเทพทรงธรรม ทรงเคขอนันต์ คือศรีปุรมาติน (๕)
- ๑๖. เลงทิพยเนตรรู้ กระจับดิ เห็นแน่แท้สัน ก็ทรงพระโกรธพันไป
- ๑๗. คู่คู่ศาลาจัญไร ทังลูกตัวไป เพื่อนอนกับตัวตัว
- ๑๘. อันเด็กความผิดไม่มี จะม้วยชีวี เพราะผิดแห่งแม่มันไฉน
- ๑๙. ครัสพลางอำนวยอวยชัย ให้เด็กเจริญวัย เติบใหญ่ขึ้นทันมารดา
- ๒๐. อีกให้เรื่องอิทธิฤทธา ผู้ใดจะฆ่า ออย่าม้วยชีวันอันคราย
- ๒๑. และเพื่อให้สุขสบาย แก่องค์ โฉมฉาย คือบรรพทิศีสมร
- ๒๒. เจ้าจังก้าแห่งแรงรอนญ สามารถเขจร จรัลคำเนนเวหน
- ๒๓. ฝ่ายองค์อุมานิมล อวยพรโสภณ พิพัฒน์ภาคณาศรี
- ๒๔. ตั้งแต่ ณ กาลบัดนี้ ปวงรากษสี มีครรรณแต่วันเดียวคาย
- ๒๕. วันเดียวคลอศบุด์สมหมาย ส่วนบุตรทั้งหลาย อายุจงเท่ามารดา
- ๒๖. คัจฉนปวงหมู่สุรา แม่ไร่มารดา ก็ไม่ลำบากยากแค้น
- ๒๗. ครสเสด็จสมเด็จจอมแมน ผู้ศักดิ์สิทธิ์แสน ทรงฤทธิ์สง่าแดนตรี
- ๒๘. พระอัมองค์นางสวรรค์บรรพติ ขยับบนที่ เสด็จขึ้นสู่แดนสวรรค์ ฯ
- ๒๙. ปางนั้นสุกฤษฏมณัท ไต้พรเทวน ก็แสนเกษมเปรมใจ
- ๓๐. บังคมเทเวศร์มเหศร์ไกร แล้วท่องเที่ยวไป ทุกเขตรทุกแคว้นแดนตรี
- ๓๑. ใจตรงจงรักภักดี แต่พระสุลี บลิมพระคุณกรุณา
- ๓๒. เข้าคำร่ากล่อมคาคา สรรเสริญเทวา นุภาพพระจอมผาหลวง
- ๓๓. ทุกเข้าทุกคำบ่าววง จินตย์ไคฉ่อง บรรลุสำเร็จปราณา
- ๓๔. สุขเสมอทั่วสักกรราชา เมื่อสมจินตา ดำรงพิฆานศาลสวรรค์ ฯ

สวรกท ๒

ลำดับข้อสุรกุลและสร้างนครลงกา

- ๑๖
- ๑ ก่อวางตั้งท่าน้าวคนธรรพ์ ข้อมครามณีนัน อุดมจรัสศรีศรี (๖)
- ๑ มีนางธิดานารี ชื่อเทพวดี มีศุภลักษณ์เฉา
- ๑ งามปานพระศรีเสาวภา ผ่องสุกสุคทา บังอรจะเทียบเปรียบนาง
- ๑ งามละม่อมพร้อมทั้งสรรพางค์ หาเทียมเท่านาง มิได้ ในแคว้นแดนตรี
- ๑ ตั้งขึ้นท่าน้าวครามณี รักราชบุตร เป็นที่สนทษิตใจ
- ๑ ครนเมื่อนางนนเจิญววย บิคุรงค์ทรงชัย ก็เสาะแสวงภรรคา
- ๑ ทราบข่าวสุกเสอสุรา ว่าคั่นักหนา ให้ใครบ่เทียบเปรียบปาน
- ๑ ท้าวคนธรรพราชอาจหาญ จึงยกเขาวมาลัย ให้แก่สุกเสกษุมภณท์
- ๑ สมคู่เจ้าเกาะเหมาะกัน นารมีขวัญ ประคองพระภควดี
- ๑ ฝ่ายขุนสุกเสวเสชศรี ตั้งขุนกะวี ลูกคชอัญชันขันแวง ฯ (๗)
- ๑ ไม่ข้ามมีบุตรสุดแสง สามองค์กำแหง มหิทธิมั่นสามไฟ (๘)
- ๑ ประเสริฐเลิศราวสามนัยน์ แห่งเทพยไท มเหศร์มหาศาล
- ๑ ประณมชื่อมาลยวาน (๙) ทศิยะกุมาร นันนามว่าสุมาลี (๑๐)
- ๑ กุมารที่สามนามมี ว่าขุนมาลี (๑๑) ทั้งสามประเสริฐทรงพล
- ๑ แขนงขลังตั้งหนึ่งตรัยมนตรี (๑๒) ย้าเกรงแห่งคน ประคองจะควยโรคนิทาน (๑๓)
- ๑ สามคนกำแหงแรงหาญ เพิ่มแรงแขนงปาน พยาธิขาดเขี้ยวยา
- ๑ สามรู้เรื่องราวบิคา เรื่องอิทธิฤทธา ก็เพราะอำนาจตะบะการ
- ๑ ไค้พรพระสุดีประทาน เพราะมุ่งมโนมาน มนัสบำเพ็ญเห็นผล
- ๑ ตั้งนรากลขสามตน โอรสสุพล แห่งท้าวสุกเสกษุเกวิกิไกร
- ๑ ประนีประนอมพร้อมใจ ตกลงจะไป บำเพ็ญตะบะกลางดง
- ๑ สามลาท่านท้าวบิคุรงค์ ประณตบทหงส์ แล้วจากนิเวศน์ภารา
- ๑ ถีบทยานผ่านขันเวหา รเห็จเตร็จฟ้า มายังพระเมรุศรี
- ๑ ครนถึงจงกออกคคี่ สามกองผ่องสี สว่างกระทั้งถันสวรรค์

- ๑ สามคนจึงเริ่มโหดระกรรม บำบวงสรรพสรรค์ บำเรอพระเพลิงเวียงฉาน
- ๑ บำเบ็ญตะบะเสาศลาญ ทังสามองค์มาร บ่มระอาลาด
- ๑ เครื่องคลังตั้งสามคาบส ทำคังกำหนด ทุกอย่างทางโยคกิริยา
- ๑ ทรมานกายแห่งอสุรา ทรมานจิตตา สงเสงี่ยมเจียมวาง
- ๑ ตะบะมันไว้ไม่ขาด ประสงค์สามารถ ประสทธิมั่นฤดี ฯ
- ๑ ครานันอำนาจพิธิ แห่งสามอสุรี เกิดอสังกรย์บันดาล
- ๑ ท้วทังไตรโลกสถาน ร้อนราวไฟราญ เพราะฤทธิ์ตะบะสามารถ
- ๑ ทงเทวและนรชาติ ทงทวยอสุรกาย ก็ทงทงหมดสยดสยอน
- ๑ พากันสมัคสโมสร ถวายอัญชดิกร ทูลองค์บรมพรหมา
- ๑ โปรคก่อนโปรคก่อนเจ้าขา ทังสามโลกา เคือครอันรำคาญเหลือทน
- ๑ คัวยว่าอสูรสามคน อันอยู่กลางพน ที่เชิงสุเมรุบรรพต
- ๑ บำเบ็ญตะบะไม่ลด ยิ่งกว่าคาบส บ่มได้เสียมพยายาม
- ๑ ขอพระมหาบิคาพราหมณ์ เมตตาโลกสาม ทรงช่วยบำบักคักร้อน
- ๑ องค์อัญภกรณวิชิตร พังคำทูลวอน พระองค์กทรงเมตตา
- ๑ ขนทรงหงส์เหิมบักขา พร้อมทวยเทว เสคัจระเห็จอัมพร
- ๑ ถิว ๆ ขุนหงส์บวร บินเร็วเขจร มายังสุเมรุบรรพต ฯ
- ๑ ครานันจึงสามรากษส ขอรประณต คำนับบรมพรหมา
- ๑ จึงท้าวจตุรพักตนาถา ตรัสถามอสุรา ว่าเจ้าประสงค์สิ่งไร
- ๑ แม้เจ้าปราดนาพรชัย กุณจะให้ สัมฤทธิสมใจจินต์
- ๑ สามยักษ์ชนชมสมถวิล บังคมพรหมินทร์ แล้วทูลแถลงกิจจา
- ๑ ข้าแต่ปรเมชฎีนาถา ผู้รับบูชา ด้วยธรรมพลีมีรส
- ๑ ข้าขอขอรประณต เคารพนบบท คำนับและรับพรสมาน
- ๑ อันพรปราดนาห้าประการ ของจงประทาน ประสาธนะสมจิต
- ๑ หนึ่งขอข้าอปีปะราชิต ปวงปัจจามิตร อย่าได้ขำนะข้าสาม
- ๑ สองขอเมื่อทำสงคราม ข้าบาททงสาม จงขัยสิทธิสมใจ

- ๑๑. ขอบ้าเป็นอมรรตย์ คืออย่าประลัย ด้วยโรคพยาธินานา
- ๑๒. สืบอให้ศรีธา ยศยงคงดา วรอยู่บุรีเสียมทราวม
- ๑๓. ห้าขอให้ข้าทั้งสาม เป็นนิตย์คงความ สุมิตรระจิตแก่กัน
- ๑๔. ตั้งนพระพรห้าอัน จ้านงประสงค์สรร สุตถิเพื่อเสริมศรี
- ๑๕. องค์พระประชาบดี ขอมตามอสุรี ประสทธิพรเบญจา
- ๑๖. ตรัสเสด็จเตร็ดเคินเวหา จากหิมะวา ขึ้นสู่สถานพรหมคาม ฯ
- ๑๗. ปางน้อสูรทั้งสาม ไท้พรเรื่องราม ก็คิดกำเรบนักหนา
- ๑๘. ออกจากที่แถวแนวพนา กลับเข้าภารา แล้วเรียกอสูรบริวาร
- ๑๙. เลือกล้วนกำแหงแรงราญ สามารถอาจหาญ และกายกำยำด้าสัน
- ๑๒๐. สามคนเลือกพลหลายพัน แล้วจึงชวนกัน ไปเที่ยวประพาศไตรภพ
- ๑๒๑. เมืองแมนแดนคนจนจบ อิกนาคะภพ ก็เที่ยวชมเล่นสนใจ
- ๑๒๒. แม้วาประสงค์สิ่งไร ไม่ว่าของใคร ก็ชิงเอาตามปราดนา
- ๑๒๓. ขึ้นบ่นถ้วนไตรโลกา เพราะสามอสุรา กำลังกำเรบอหังการ
- ๑๒๔. ทงสามพันองขุนมาร อยากมีสถาน สถิตเหมือนเทพเสพย์สวรรค์
- ๑๒๕. คิดแล้วต่างตนชวนกัน รีบเร่งสายฉัน ไปหาพระวิศวะกรรมมา ฯ
- ๑๒๖. พูคว่าท่านผู้ปรีชา ฉลาดหนักหนา ข้านาญฉกรรจ์สรรพสิทธิ์
- ๑๒๗. เราสามเป็นขอกอสุรินทร์ แต่ไม่มีถิ่น สถิตที่ควรอศิระชัย
- ๑๒๘. ขอท่านจงใจไมตรี แก่ข้าสามนี้ ให้มีปราสาทราชฐาน
- ๑๒๙. ตัวท่านข้านิข้านาญ สถาบัตถการ จะมีผู้ใดเทียมทัน
- ๑๓๐. เกียรติก้องพิภพภูมิสวรรค์ เป็นขอกเทวัญ จงให้วิชาอย่าแหน
- ๑๓๑. อำเทพศิลป์ศรีแมน ข้าสามจะแสน ส้าราญเพราะฟังไมตรี
- ๑๓๒. จงสร้างปราสาทรุจี แจ่มรัตนมณี ณ ที่เชิงสาหิมพาน
- ๑๓๓. ฤาษีมพระเมรุไพศาล ฤาษีมศาหาญ อันชื่อว่ามันทรงาม
- ๑๓๔. จงสร้างวิมานทงสาม ให้เอี่ยมอร่าม ประคัจจวิมานมเหศวร ฯ
- ๑๓๕. พระวิศวะกรรมพั่งมวล คคิดถ้วน แล้วนิกที่ ในวิญญา

- ๑๑. แม้นเราขี้ใจสุรา เครื่องจะหิงสา และโกรธคงเกิดการกลี
- ๑๒. แต่ครั้นตามใจสุรี้ สร้างปราสาทศรี ที่เชิงภูเขาคิมวาน
- ๑๓. ทวยเทพจะร้อนร่าคาญ อสุรีใจพาล คงจะไม่พึงรังหยาว
- ๑๔. จำจะคิดกันเหตุฉาว กันการราญร้าว แก่สุรเทพเทวัญ
- ๑๕. คิดแล้วจึงตอบไปพลัน ตูรากุมภัณฑ์ เรกไซร้ประสงค์ไมตรี
- ๑๖. จะสร้างนิเวศน์มณี อมราวดี (๑๔) ก็บ่ให้เทียบเปรียบปาน
- ๑๗. แต่ที่ริมเขาคิมวาน ไม่เป็นสถาน อันเหมาะแก่จิตคิดวิต
- ๑๘. เราเห็นในค้ำวทักษิณ ริมสาคริน มีจอมศรีปรากฏ
- ๑๙. ชื่อว่าศรีภูภรพต อร่ามงามงด พินสีก็เพลินเจริญคา
- ๒๐. ยังมีอีกหนงูสา ตรงข้ามกันนา ชื่อว่าสุเวดสังขร
- ๒๑. อยู่กลางมหาสาคร สีลาสลอน สลักระยับเยียมโพยม
- ๒๒. ถึงแม้ข้าศึกอีกโหม จะกล่ามาโรม มารันกระท่งวงรัตน
- ๒๓. จะบินขึ้นไปไม่ถนัด ถึงแม้ฝูงสัตว์ บ่อาจจะบินขึ้นถึง
- ๒๔. ฉานทศวรรคานัง ปูลูกปราสาทจิ่ง จะเหมาะแก่ยศกมุภัณฑ์ ฯ
- ๒๕. สามมารพั่งพระเทวะกรรม สามคนสรवलสร คำนับพระเทพศิลปี
- ๒๖. ครัสมาปรากฏไมตรี ตูบ้ายินดี และขอบพระคุณกรุณา
- ๒๗. ขอเชิญศิลปีศรีฟ้า เสด็จควยข่า บัคน ฌ ทกษิณสถาน
- ๒๘. ว่าพลงทางชวนกันทยาน ขึ้นสู่คัคณานต์ ระเห็จไปค้วยฤทธิ ฯ
- ๒๙. ครนถึงสุเวดศรี อยู่กลางวาริ สมุททะห้อมล้อมงาม (๑๕)
- ๓๐. จิงขุนอสุรทั้งสาม เห็นแล้วยอมตาม พระเทวะกรรมสรรหา
- ๓๑. จิงพระศิวะกรรมมา ริงสรรคการา มหาบุรีศรีสถาน
- ๓๒. กว้างสามสิโยชน์ประมาณ ยาวร้อโยชน์ปาน ประหนึ่งนครเทวา
- ๓๓. ปราการนพคุณกาญจา อักทังทวารา กัลวันสุวรรณูจ
- ๓๔. ค่ายคูหอบครบมี ที่ทำอริ ให้หักให้โหมโรมรัน
- ๓๕. แล้วสร้างปราสาทศรีสุวรรณ พรณรายฉายฉัน กุณัณณศีร์สมาน

- ๑๑. สร้างปราสาทราชฐาน กำหนักสำราญ สัมฤทธิ์ ไต้เสด็จสม
 - ๑๒. ให้ขอลงกามหาวรมณี สถานอุคม คัวยราชนิเวศน์วังงาม
 - ๑๓. ฝ่ายขุนอสุรทั้งสาม เห็นเมืองเรืองราม รุจิอุคมรมยฐาน
 - ๑๔. ทั้งสามดีใจโคปาน สามจิตสมาน สัมคิมานอ้อมอัญชลี
 - ๑๕. ไหวองค์พระเทพศิลป์ ขอบใจไมตรี ทั้งนบถมคุณานันต์
 - ๑๖. เทวกรรมรับไหว้กุมภันท์ ลาสู่วะหัน ระเบิดไปทิพชาลัย
 - ๑๗. จึ่งสามอสุรสมใจ ขวนกันครวโล เทียวชมสถานลงกา ฯ
๑๘. งามสามปราสาทรัตน ๑๙. สุวรรณะเลขา ๒๐. ลวดลายกระหนกเห็น ๒๑. แก้วแก้วระแวววาม ๒๒. งามยอกระษัตริย์ยอน ๒๓. ขื่อฟ้าปะราลี ๒๔. หลังกาศีบุกกาค ๒๕. ฉนังอุไรทา ๒๖. แลลายสลักล้วน ๒๗. รูปครุฑทะกำยำ ๒๘. ยิงพิศก็ยิงเพลิน ๒๙. แน่นแล้วละนค้อ ๓๐. พิศหมู่คำหนักใน ๓๑. สำหรับคณานง ๓๒. อาคาระกายกอง ๓๓. เพื่อจกัสมบัติปวง ๓๔. งามสวนที่ชวนชื่น ๓๕. หอมทุ่งจรุงนา	๓๖. สุจรัสเจวิญตา ๓๗. สิวลาสวโลยงาม ๓๘. สลับเบญจจรราม ๓๙. วรพรรณะใสศรี ๔๐. อรชรดลัคคี ๔๑. รุจิเรขะเรขา ๔๒. กละรัชตาภา ๔๓. ตุจะทาบคัวยทองคำ ๔๔. กนกเทพประนมขำ ๔๕. กระดิ่ง ๑๑ สองมือ ๔๖. กละเข็ญนิยมหือ ๔๗. ทิพรคันบรรองค์ ๔๘. ทงน้อยใหญ่ในวังวง ๔๙. บัยนิมสนมทวง ๕๐. ทงสืบสองพระคลังหลวง ๕๑. อภิรักษะรักษา ๕๒. ระรวรณศกาภา ๕๓. สิกะปถัมประหลาดใจ

๑	มีสระและลำธาร
โกสุมปะทุมโบ	ชลนองและดั่งใจ
ก็ระบกระบายลม
๑	ดอกควงสะโรชเรือ
หอมชั้นระรนม	ถูกเปลือจะชวนชม
ยะประหนึ่งบ้าเรอสมร
๑	ฉายาพฤษชาบัง
บ่กษณกั้บร้อน	สุระแสงที่แรงร้อน
ระเว่หาผลาดล
๑	แลไหนก็ ไ้ชม
ยวนชั้วกมลคล	อภิรมยะพึงชด
จิตตะเปรมเกษมสานต์
๑	ยามแลไปนอกวัง
กำแหงกำแหงหาญ	ก็สะพร้งคั้วยปราการ
อิริห้าวบ้อาจเหิม
๑	หอรบก็ครบอยู่
ยอกพรหมอุคมเจิม	และประคุดสมาเสวม
ศุภลักษณาภา
๑	งามท่องถนนหลวง
สมควรแก่สาธา	วราษะมรรคา
ระณะชนจะสญจร
๑	งามสันทุกสิ่งสรรพ
ควรที่สไมสร	สุ่มหันคัมทานคร
สุภิรมยะรมณีย์
๑	ชมเสรีจ้งสามองค์
ต่างสู่ประสาทศรี	อสุราอิบคิ
สวพรรณะหรรษา ฯ (๑๖)

- ๑๖
- ๑ ปางนั้นจ้งสามอสุรา ไ้ครองลงกา เป็นสุขสำราญฤติ
 - ๑ แต่ยังไม่มมีหิสี คู่ร่วมชวี เพื่่อมยะรก็ร่วมใจ
 - ๑ ใช้ทุกเที่ยวคั่นคั่นไป เพื่่อหารไทย ที่ควรจะคู่ครองกัน
 - ๑ ไม่ช้าจ้งสามกุมภณท์ ทราบข่าวสำคัญ อันเลื่องระบือฤภามา
 - ๑ ว่านางคนธรรพสุคา ชื่อนรรมทา เป็นยอกแห่งคนรรพที (๑๗)
 - ๑ มีสามอิคามารศรี เดิศจวันมวณมี ชิงสุภลักษณาภา

- ๑ หนึ่งซ้อสุนทรศรีสุภา ที่สองชื่อว่า เกตุมดีศรีสมร
- ๑ ที่สามนารัมที่บงอร ทั้งสามบวร วิลลาสะลวันชวนชม
- ๑ สามอสุรจิ้งไควไผ่รมย์ เห็นว่าจะสม จ้านงประสงค์ชายา
- ๑ จังชวนกันรีบไปหา นางนวมทา ขอลูกคู่จามสามศรี ฯ
- ๑ ฝ่ายโฉมนางคนธรรพี ชอบสามอสุรี ซึ่งเขามายอพอใจ
- ๑ ยกสามสุคาทราวมไวย โดยความพอใจ ให้เป็นมเหษีมาร
- ๑ ถูกขังยามตีศรีวาร จังจักตังการ อาวาหะเสร็จสมถวิล
- ๑ ครานันจิงสามอสุรินทร์ ใต้สามบุพิน สุกักตระเพียงเพ็ญจันทร์
- ๑ ต่างคนปล้มเปรมเกษมสันต์ ต่างคนชวนกัน กลับคืนนครลงกา ฯ
- ๑ สามยักษ์กร่วมเสนาหา ด้วยสามกัญญา ก็เกิดบุตรบุตรี
- ๑ หนึ่งนางผู้ซ้อสุนทร ผู้มีหิซี แห่งมาลยะวานชาญณรงค์
- ๑ มีบุตรกำแหงแรงยง จ้าวนวนเจ็ดองค์ ล้วนเรื่องมหิทธีฤทธิ์
- ๑ หนึ่งซ้อวัชรมุขฎี ที่สองรองมี ชื่อว่าวิรุบั๊กซ์ไกร
- ๑ ที่สามทรมุขชาญชัย ที่สี่นั้นไซริ์ สุกตะฉนะปรากฏ
- ๑ ที่ห้าญญะโกปราคชส หกเจ็ดกำหนด ชื่อมัต, อุมมัทนามมี
- ๑ อีกทงมีนางบุตรี คือรากษสี ชื่ออะนะลาร่าแรง (๑๘)
- ๑ ส่วนเกตุมดีศรีแสง เมื่อบุณกำแหง ผู้้นามว่าสุมาลี
- ๑ มีบุตรชายสิบอสุรี ทั้งมีบุตร อีกสี่องค้องค้อร
- ๑ บุตรหนึ่งประหัสดีฤทธิรอนู ที่สองชาญสมร ชื่ออะกัมบันกันยฤทธิ์
- ๑ ที่สามวิภูษะจัตสุต จัตตุละบุตร ชื่อกาลิกามุขหาญ
- ๑ ที่ห้าอุมรากษ์เรังราวู ที่หกทัณทะมาร ที่เจ็ดสุปาร์สวาอสุร
- ๑ ที่แปดสังหะราทพลพุน ที่เก้าอสุร ประมสกำแหงแขงขัน
- ๑ ที่สิบชื่อว่าภาสกรรณ ทั้งสิบกุมภันท์ พิบูลย์กำลังยุดธนา
- ๑ ส่วนสี่เฮาวมาลธิดา หนึ่งซ้อรากา ศิริวิลลาสราวจันทร์
- ๑ บุชโปกกะฐาสาวสรร นางที่สองนั้น กัพรรณพีโดยเลิศดี

- ๑) ที่สามนางโกกษี ยมแยมแหลมคี คุนำภรณ์ขมิขิต
- ๑) กุณภินะสีผู้กนิษฐ์ ที่สี่ โสภิต พิบูลยะลักษณาภา (๑๙)
- ๑) ฉายนางนารัมที่ชยาฯ แห่งอสุรา คุนำมมาลีเลอสร
- ๑) มีบุตรด้วยขุนกุณภินท์ ล้วนแรงแขงขัน ขันนรงค์เรจรง
- ๑) ที่หนึ่งนามว่าอนล อนิลคือตน ที่สองสถิตฤทธิ
- ๑) ที่สามชื่อสมปาศิ ทั้งสามตนน เสวกพิเภชณ์ขุนมาร (๒๐)
- ๑) นอกจากนั้นสามขุนใจหาญ ย่อมมีบริวาร สนมก้านันอนันดา
- ๑) มีบุตรด้วยสนมกัญญา หลายร้อยเหลือตรา เหลือนับค่านวณถวันคน ฯ
- ๑) ปางนั้นอสุรทรงพล บุกรุกชุกชน กระเหิมกำแหงแรงรบ
- ๑) เทียวกวณข่มเหงไตรภพ วิชาญราญจบ ทุกเขตต์ทุกแคว้นแดนตรี
- ๑) สิทธาอาจารย์ฤชึ นาคะนาคี และยักษผู้อยู่ต่างเมือง
- ๑) อีกทั้งทวยแมนคั้นเคือง กำแหงแรงเปลือง ประยทุทธะยอมปราชชึ
- ๑) แม้นนงค้อมรินทร์ ปันตรัย ตรึงชาติปศึ บ่อาจจจะรอดฤทธิ
- ๑) หมุ่มมารกำแหงแรงอิทธิ ปราบบัจจามิตร สัมฤทธิแมนมฤคยู
- ๑) อำนาจพรพรหมช่วยชู ผู้โศจจะสู้อสูรบได้คังหมาย
- ๑) อัมเอิบกำเวบแรงร้าย เทียวเล่นทำลาย พิธพิลสรวงสรรพ ฯ

สรรกที่ ๓

พิชณวาสุรสงคราม (๒๑)

- ๑) ปางนั้นพระมเหศวรเคชอนันต์ ผู้ทรงวังสรรค และล้างขงแคว้นแดนไตร
- ๑) พระคือสมมภูวนัย เลียงสัตว์ท่วไป และเป็นบรมทิพาจารย์
- ๑) พระกามะศัทรุชัชชาญ (๒๒) กำแหงแรงผลาญ ขุนตรีปฺราสุรศักดิ์
- ๑) เสด็จออกน้าทเวะสำนัก ตรเเนครังทัก ถามทุกข์และสุขเทวา ฯ
- ๑) ครานนจิงทวยเทวดา และเหล่าสิทธา มหาฤชึพร้อมกัน
- ๑) กัมเกศประนมบังคมคัล ทูลพระภควัน วิสุทธะเจ้าภทตรี
- ๑) ด้วยลูกสุเกศอสูริ ก่อการกลี วิชาญไปท่วแดนไตร

- ๑๕ ทังสามอ้อมเอิบกำเร็บใจ เพราะเหตุมนั้ไค้ พระพรบรมพรหมา
- ๑๖ เที้ยวกวร้งแกเทวา วิมานเมืองฟ้า จังร้อนประหนึ่งเพลิงผลาญ
- ๑๗ อิกทงอาศรมสำราญ ซึงเป็นสถาน สำนักสถิตอาโศราย
- ๑๘ สันศานตีสุขทัวไป อสูรจัญไร เที้ยววนต้าง ๆ ล้างอัญ
- ๑๙ มันขับทวยเทพเทวัญ จากแคว้นแดนสวรรค์ แลแย่งตำแหน่งเทวา
- ๒๐ บ้างวคว่าเป็นมหา พิชณูเทวา อีราชค้ำรงฤทธิแรง
- ๒๑ บ้างเป็นรู่พระกำแหง (๒๓) บ้างถือตำแหน่ง ท้าวอมรินทร์ป็นอมร
- ๒๒ บ้างว่าเป็นท้าวทัณฑ์ธร (๒๔) บ้างเป็นอมร วรณะเจ้าชลธาร
- ๒๓ บ้างอ้างเป็นจันทิมร บ้างเป็นสุรยฉาน ผู้ส่องสว่างแดนตรี
- ๒๔ ตั้งนมาลินอสูรี แลสุมาลี อิกมลายวานหาญหอง
- ๒๕ ทังพวกมารร้ายกำยกอง ต้างคนลำพอง พะลังพิภุกศึกหาญ
- ๒๖ ตั้งนสรรพสัตว์รำคาญ จังพร้อมสมาน มโนมาเฝ้าอัญชลี
- ๒๗ ขอพระปศุบดี (๒๕) จงไปรดปราณี ให้ข้าไค้พ้นเภทภัย
- ๒๘ ขอเชิญพระองค์ทรงชัย เรื่องฤทธิไกร เอรูปเป็นรู่พระกำแหง
- ๒๙ บำราบอสูรราญแรง เกะกะกำแหง ให้รู้สำนักโทษา
- ๓๐ ยามสันรากลษพาลา ทวยเทพสถิตา ก็คงจะสันเสียนหนาม ฯ
- ๓๑ ฝ่ายพระกะปรรัตนราม (๒๖) กายรัตศอคราม (๒๗) ผู้ทรงมหิทธิฤทธิ
- ๓๒ พังเทวคาฤชี กล่าวโทษอสูรี ผู้ลูกสุเกศขุนมาร
- ๓๓ ตริวาครันจะผลาญ พวกรากลษพาล ก็นักเกรงใจธาตา
- ๓๔ อิกท้าวสุเกศอสูรา ผู้เป็นบิดา แห่งสามอสูรอหังการ
- ๓๕ ภาคิต่อกุมานนา แม้ม่าบุตรหลาน สุเกศก็จะเสียใจ
- ๓๖ ก็แล้วจึงตรัสเฉลยไซ ว่าตัวเราไซร์ มีอาจจะฆ่าอสูรี
- ๓๗ แต่เราเมตดาปราณี แต่ท่านครานี้ จังขอแต่บอกอูบาย
- ๓๘ ท่านจงไปเด้านารายณ์ ฤทธิเลิศเฉิดฉาย คงช่วยกำจัคคัสกร ฯ
- ๓๙ ทวยเทพที่มาสโมสร ไค้ฟังสุนทร บัญชาพระศรีภูวนัย

- ๑ ต่างตนเข้าข้องขยชะย แล้วทูลลาไป ยังทิพย์ไวกุณฐ์สถาน (๒๔)
- ๑ ครนดงองค์ท้าวหม่นวาน เห็นเทพขัษชาญ บรรทมบัลลังก์หลังงู
- ๑ อยู่กลางเกษียรสินธุ์ พระศรีสถิตอยู่ แทบบาทอยู่งานสวามี
- ๑ อมรินทร์บังคมเทวี แล้วจับสังข์สี่ สกาวสอาดโคเปปาน
- ๑ เป่าสังข์วงเวงเพลงหวาน เสียงสังข์กังวาล วิเวกระเรอยเจอบ้าง ฯ

๑ ปางนั้นพระจักริน	ไต่ยืมเสียงเสนาะสังข์
วังเวงประเลงคัง	คัจจะเกรียกพหลพะลา
๑ ลูกนงชนโดยพลัน	ณ อนันตะนาคา
เห็นทเวะทเวา	และฤษีมุนีสลอน
๑ มีทเวะบัญชา	ตรัสปลุกจณานิกรพร
ท่านสุขฤทุกข์ร้อน	สถานใดให้แจ้งมา ฯ
๑ ครานนจิงทวยเทพ	ฤษีสัทธะวิทยา
จิงพร้อมกันวันทา	ระวีรสันค้วยพรันใจ
๑ ทูลองค์พระทรงสังข์	จักรคทาพิรุณชัย
ตามเหตุและเพทภัย	พิบัติทุกข์อะสุขี
๑ ข้าแต่พระฤทธิรุ่ง	ศคฺจโลกทงแค้นตรี
ทเวาประชาชี่	พ้านักโพธิสมภาร
๑ บัดนี้ลูกสุเกศ	พลเคชกำลังหาญ
เกะกะและระราญ	จิงไต่รอนทงแค้นไตร
๑ ไต่พรพระพรหมา	จิงศักดาเหมือนสามไฟ
สามคนพหลไกร	กำเริบฤทธอหังการ
๑ ถ้างกิจพิชชัย	ค้วยเหตุมนันใจพาล
แย่งชิงวิมานฐาน	สถิตแทนทุกแห่งหน
๑ มั่นตงนครยง	ช้อลงกา ณ กลางชล
นครก็ค้ำกล	บนตรีภูษีศรีศรี

๑๑	◎ ใคร ๆ ไม่สามารถ
เพราะอยู่ ณ ถานี	บังอาจปราบอสูรตรี
อันยากที่จะชิงชัย
๑๒	◎ อสูรมันยกพล
แม้จวนประราชย์	เที่ยวประจันประจันไป
กล้าเข้า ณ ลงกา
๑๓	◎ เมืองมั่นนขันนขัน
ใครเลยจะหาญกล้า	จึงรบแรงเป็นหนักหนา
ไปกำหราบบาราบมัน
๑๔	◎ เห็นอยู่แต่พระองค์
องค์พระมธุรัน (๒๙)	ฤทธิรงค์ศึกถานันท์
เป็นที่พึ่งแห่งเทวา
๑๕	◎ ขอเชิญทรงกำราบ
เพื่อเย็นชังเกศา	ปราบรากลขสอหังการ
แห่งเทวาประราชย์
๑๖	◎ ตักหว้ายขุนยักษ
แทนคอกกุสมพลี	ควยงจักรมณีสรี
พระชมเจ้ามฤคยู
๑๗	◎ นอกจากพระนารายณ์
ไม่เห็นจะมีผู้	เป็นที่หมายนิกรคน
บังอาจปราบอสูรพาล
๑๘	◎ ขอเชิญพระทรงครุฑ
ปราบสามอสูรหาญ	เสด็จยุทธนาการ
อิกอสูรพลพฤษท์
๑๙	◎ เหมือนดวงตะวันสว่าง
พระเศขจะช่วยภิน	เสนาข้าศึกที่ข่มดิน
อสูรพ่ายมลายสูญ ฯ
๒๐	◎ ปางนั้นพระชนารินทร์ (๓๐)
ตั้งจิตคิดเกอกล	ไต่พิงวาทอมรุต
อนุเคราะห์แก่เทวัน
๒๑	◎ ตรัสตอบว่าสุเกศ
อัมเอบกำเรบศรัน	นันทวเรารูจักมัน
เพราะได้พรพระอีสาน (๓๑)
๒๒	◎ อีกลูกทั้งสามคน
ขอมาลัยวานหาญ	ก็เหลือนันในทางพาล
เป็นคู่พิฆเนบขาง

๑	ใจพาลสันดานชั่ว	๕	ทงเมามัวควยคนแรง	
(๒๖)	ศึกขำร่ากำแหง		เพราะได้พรพระพรหมา	
๑	เอาเด็กอย่าหนักใจ		อันเราไขรั้งจะชุกหนา	
	ปราบพวกอ้ายพาลา		ให้สิ้นเสียนแผ่นดินสาม	
(๒๗)	๑	ทวยเทพะเวที	๕	ประชาชี่ฤชี่พราหมณ์
	ต่อไปจะได้ความ		เกษมสุขทุกคืนวัน ฯ	
๑	ทวยเทพไต่พังพจน์		มธุรสพระจอมสวรรค์	
	ต่างกัมประนมอัญ		ชดริ่องถวายเป็นชัย	
๑	ทูลลาพระนารายณ์		แล้วแยกย้ายกันกลับไป	
	ทุกแคว้น ณ แคนไตร		ก็ภาทว้ทุกถิ่นฐาน ฯ	

- ๑๖
- ๑ ป่างันขุนมลายวาน ไต่ทราบเหตุการณ์ ว่าพระนารายณ์ทรงยศ
 - ๑ จะเสด็จมาปราบรากษส คงไม่ละลด ฤาสู่นฤสน์ฉันโค
 - ๑ คิดถึงศึกกรรอันใจ พระองค์ทรงชัย วิชิตข่านาญราญรม
 - ๑ ครันคร้ามขามเคขเหลือฉัน พอรุ่งสุริยน จึงไปยังที่สภาคาร ฯ
 - ๑ ครันถึงจ้งกล่าวคำขาน แก่สองขุนมาร อีกทงอสูรญาตีมิตร
 - ๑ บัคนพิทราบประพฤติกิจ แห่งฤชี่สีทธี อีกทงนกรเทวัญ
 - ๑ ไปเฝ้าสังกรทรงธรรม (๓๒) ทูลพระจอมสวรรค์ ค้วยมุงประหารราญแรง
 - ๑ ว่าเหล่าเสาเกศกำแหง โมหันขันแขง เพราะได้พรพระพรหมา (๓๓)
 - ๑ ทวยเทพฤชี่สีธา เคือครอันหนักหนา เพราะแพ้แก่เหล่ารากษส
 - ๑ ขอบุศุบัติทรงยศ ช่วยทรงเปลืองปลด ให้สิ้นรำคาญราญใจ
 - ๑ บัคนทเคยอาโสทรย พวกรากษสไซร์ ทำลายและกวนยวนยี่
 - ๑ ขอให้ตรีเนตร์ฤทธิ ทรงปราบอสูรี ค้วยฤทธิรุทร์แรงหาญ
 - ๑ ฝ่ายพระมหเศวรมหาศาล จ้งเอนโองการ ตอบคำทำนูลเทวัญ
 - ๑ ว่าเหล่าเสาเกศกมุภันท์ องค์สังกรนนี้ มีอาจบ่ารบปราบปราม

- ๑ ท้าวท่งแวนแคว้นแคว้นสาม ผู้กาจสงคราม ไม่สู้ พระทรงจักร์คทา
- ๑ ให้ทวยเทวฤทธิธา ไปทูลกิจจา แด่องค์พระเทพปัทมพร (๓๕)
- ๑ ขนาร์ทนต์ฤทธิรงค์ทรงสร หริสีกร นารายณ์วิเศษเสกโกธ
- ๑ จะช่วยทวยเทพสมใจ จึงควรรีบไป เต้าเธอเพื่อคัรบระงับร้อน
- ๑ เทพพิ้งหระเทพปโนมร (๓๕) ต่างกัมประณมกร บังคมพระกามารี (๓๖)
- ๑ ไปยังไวภูณฐ์ทันที กราบทูลคดี แต่พิชณุนารายณ์
- ๑ พิชณญ์จึงมีอภิปราย ทอบเทพทงหลาย มีอาทคือองค์อินทร์
- ๑ รับว่าจะรีบมาภิน พวกเราให้สิ้น ชึ่งปวงอรเทวัญ
- ๑ คู่ก่อนรากลขสแนงขัน หริทรงธรรม์ เธอว่าจะปราบปรามเรา
- ๑ ไม่ควรที่จะใจเบา เพราะพระเป็นเจ้า นันพิรกำแหงแรงฤ
- ๑ หิริชัยกสิปุตรงพล ยังต้องวายชนม์ ด้วยมือหริแรงหาญ (๓๗)
- ๑ อีกเหล่าอสุราพญามาร ผู้แบงแรงราญ รังแกนิกเรเวา
- ๑ เคยแพ้หริรักษ์ศักดา กำแหงแรงอา นุภาพบ่ารบปราบอริ
- ๑ อสุรเรื่องอิทธิฤทธิ คนใดอวดคดี ย่อมแพ้แต่พระสีกร
- ๑ ทวยแทตย์ทานพฤทธิธอรูญ ทรงพลรณสมร สามารถในทางยุทธนา
- ๑ เคษะตะบะแรงกล้า ข้านาญมาชา และยงณเวททงหลาย
- ๑ แม้แก้งไม้เกรงนารายณ์ เธอข้อมทำลาย กำราบประลัยแหลกลาน
- ๑ ตั้งนเมือทราบเหตุการณั้ ควรเราเหล่ามาร จะช่วยกันคิดจงดี
- ๑ อันพระนารายณ์ฤทธิ จะมาราวี เห็นทีลำบากยากใจ ฯ
- ๑ มาลีสุมาลีพิ้งไซ ทั้งสองมีใจ กำเวิบกำล้งอหังการ
- ๑ จึงตอบท้าวมาลยวาน ตัวเราชัยชาญ ไม่เคยจะมีปะราชชัย
- ๑ รอบรู้วิทยาทั่วไป การยญันไชร์ ก็ทำบ่คลาดขาดคณ
- ๑ ให้ท่านมากมายหลายแสน บ่ไค้แร้นแค้น เพราะทรพัสะพรังมงมี
- ๑ ไรศกัยบ่ไค้ยัย อายุยืนมี ทั้งธรรมะเที่ยงปรากฏ
- ๑ กำล้งวังชาสาหัส ปราบปราบราบหมด วิปยุสนท่อนแรง

- ๑ งามเบาเหมาะหลังตั้งอาสน์ ที่ในปราสาท สำหรับประทับสุขสราญ
- ๑ สายถ้อยถ้อยทองแลลาน ขลุ่ยแก้วแกมกาญจน์ และหุ่ฮ้อยภู่จามรี
- ๑ พิศุกุฎิยาพาชี เค้นน้อยคอยที่ ประหนึ่งจะตั้นเมฆไป
- ๑ แห่แห่ส่งเสียงเกรียงไกร เหมือนคังคังใจ จะเอาชนะกลางสมร
- ๑ แลดูโยธาพลากร ระเบียบับขัน สลอนสลบับันหลาม
- ๑ สาตราอาวุธวาม เตรียมสู้สงคราม บัคคิงตัวต่อตี
- ๑ กายาเยี่ยมยอดคีรี เริงรุทร์ราวี กระห่มกระเหิมยุทธนา
- ๑ บ้างขี่พาขี่มहिมา กำยำกายา ประหนึ่งกระบี่แรงรบ
- ๑ บ้างขี่ล้อเล่นเจนจบ บ้างขี่กัจฉป แลอุษฐะพาหนหาญ
- ๑ บางคนขับขี่สิคุมาร (๓๘) บ้างขี่นาคหาญ บ้างขี่มังกรรอนแรง
- ๑ บ้างขี่บั๊กฉิมบินแขง กำยำกำแหง ประคองจะครุฑราชา
- ๑ บ้างขี่สหราชพยัคฆมา บ้างขี่วราห์ บ้างขี่สุกรมจามร (๓๙)
- ๑ ต่างคนละเลิงเริงรอน กำเวบแรงกร สำคัญว่าเก่งเกร็งยุทธ์
- ๑ อิมเอิบกำเวบดุษิรุทร์ กวักแกว่งอาวุธ คำนองและให้เฮฮา
- ๑ ได้ฤกษ์เลิกพลโยธา ออกจากลงกา ไปสู่ซึ่งแคว้นแดนสวรรค์
- ๑ ครานนังทวยเทวัญ ซึ่งมากด้วยกัน อาไสรยในแดนลงกา
- ๑ เห็นรากษสยกโยธา มุ่งมาทปรารณา จะรบพระพิชณูพิร
- ๑ รู้ว่าลงกาแดนดิน จะต้องพังภิน เพื่อเคชหริภักขัย
- ๑ ต่างองค์ก็เศร้าเสียใจ ว่าไอ้เราไซ้ จะพลอยต้องรอนรำคาญ
- ๑ ทงนเพราะคบพวกพาล อสุรเหิมหาญ บัคคิงเส็งขมเจียมตัว
- ๑ คิคคิงนารายณ์เหลือกลัว ขนพองสยองหัว เพราะพรันพระเคชมहिมา

- ๑) ต่างชนวนกันรับโคลคลา ออกจากลวงกา ทุกถิ่นทุกฐานศาลพัก
- ๑) คังนภุมเทพารักษ์ ทังบ้านเรือนยักซ์ จนหมดลวงกาธานี ฯ
- ๑) ฝ่ายทัพโยธาสูรี ไปตามวิถี ก็เห็นขังกลางนานา
- ๑) ทังทในพันพสุธา ทังในเวหา นิमितเป็นลางแรงร้าย
- ๑) เมวมโรยอักษิกระจาย อีกฝนโปรยปราย เป็นโลหิตแดงแสงสี
- ๑) นำโลดข้ามแผ่นดินปถพี ปวงเขาศิริ ขย่อนเขย่าเร่าไป
- ๑) กลางตลุมมีหมู่หมาใน ภาษาเติบใหญ่ เสียงคังประหนึ่งเสียงฟ้า
- ๑) วังหวัระราชคังทงพนา ผุ่งสัตว์โนบ่า ไต่ยักซ์ขับสลบไป
- ๑) ผุ่งแรงกายาเกรียงไกร ปากต่างฟันไฟ มาอ่อนอยู่ริมโยธา
- ๑) อิกนกคืนเลือดโศคา นกสาริกา ก็บินวะว่อนเวียนกอง
- ๑) ผุ่งการ่าเร้งรอนร้อง แมวมิตินสอง เที้ยววิงตะคอกหลอกหลอน
- ๑) แต่ผุ่งอสุราพลากร ถึงที่ม้วยมรณ์ เหมือนบ่วงพระกาลพานไว้
- ๑) ไม่เกรงกลัวลางใจ ๆ กำเร็บเอิบใจ ทนงพะลังอุทธรุ์
- ๑) จังมิไคคิกขยงหยุด ออองอุตุลุด แผ่นดินสนั่นหวั่นไหว
- ๑) สามขุนเร้งพลเกรียงไกร มุ่งจิตเอาชัย กำราบขังเทพทังหลาย ฯ

๑) ป่างนัพระจอมภพ	หริเทพนารายณ์
ทรงฤทธิขจรจ่าย	สถิตแท่นอนันตา
๑) ทราบเหตุว่าสามยักซ์	อัปรัลักษ์ณินนยกมา
กัทรงพระปรีดา	เสด็จที่สนามชล
๑) นำบัวกร้วโรย	กระแสนไปรอยคังผอยฝน
เสร็จสรงทรงสุคน	อระสรันสุมาลา
๑) สอดทรงสนับเพลา	สุพิลาสลอตา
ทรงขัยะภูษา	สลบท่องบนพันเหลือง
๑) ฉำทัพพะอำไพ	สุวิไลยอร่ามเรือง
เสื่อทองวิเศษเมือง	อมราบ่หาหัน

๑	ทรงเกราะสำหรับรบ	นพคุณวิเศษสรร
	แสงฉายประกายพร	ฉะฮัสนะรังสี
๑	สังวาลย์วิไลรัตน์	จรสันพนมณี
	สร้อยมาษะรุจี	เป็นเส้นสนธมุกดาพราย
๑	ทับทรวงประดับเพชร	กลแก่น้ำค้างปราย
	คาบทิพย์ปทุมราย	ระยับแสงคังแสงไฟ
๑	ทรงธำมรงค์แก้ว	วะวับแววมณีมี
	เพชรทงทับทมิไส	มกรฎกีสกแสง
๑	จับสรทงสามองค์	ลงประจุประจำแรง
	พระขรรค์อันกำแหง	ก็เห็นบริศพระองค์ทอง
๑	แล้วทรงมงกุฎเทพ	สุวิไลเรืองรอง
	จับสังข์จักรตะบอง	และพระแสงธนูทรง
๑	แลเลิศประเสริฐสรร	พะอร่ามลอองค์
	นวยนาฏประกาศตรง	มาขึ้นหลังขุนเวนโตย ฯ
๑	งามเลิศประเสริฐทรง	วรเทพกมลนัยน์
	ทรงขุนสุบรรณไคล	กลยอคคีรราม
๑	องค์พระปิตัมพร	ประหนึ่งเมฆอันสูงงาม
	แสงเหลืองประหนึ่งยาม	ตวันจับ ณ เมฆา
๑	ทรงรัศมีโรจน์	ดูช่วงโชติประหนึ่งฟ้า
	ยามวิหุยุประกา	วะแวบอยู่ ณ เบื้องบน
๑	ทวยทวยเทวา	วิปราชาร์ทุกแห่งหน
	นาคทว้ทุกควัน	และคนธรรพวิชาธ

- ๑๑ นิยมและยินดี บารมีพระสีกร
ต่างตามเสด็จจร มาในทิพยะมรรคา
- ๑๒ ขร้องเสียงสำเนียงศัพท์ และขับรำค้ายปรีดา
บ้างพ้อนและร่อนรำ ระบายสรรพะบรรเลง
- ๑๓ ครานันท์ ไตรภพ ขจรจบค้วยพาทย์เพลง
เสียงคังคังแวง ทังเสียงขอและเสียงพิน
- ๑๔ เรือย ๆ พระผายฉ่น พาสุบรรณะโบกบิน
มายังกระทงฉ่น ที่สมรภูมิชัย ฯ
- ๑๕ ครานันท์ รากษสทั่วไป บินเสียงเกรียงไกร ต่างคนก็คิดพิศวง
- ๑๖ ต่างคนแลเล็งแห่งตรง ไปทางท้องคี่ พระพิชญ์จักมา
- ๑๗ ยังมหันเห็นฉนคตา พอครุฑราชา กระพือขึงปีกบัคกลม
- ๑๘ ก็เป็นพายุอุคม อสุรต่างล้ม ระเนระนาคกลาตสมร
- ๑๙ อีกรัง โสโหลห์ ไทมร คทาและสร ก็ตกไปจากมือพลัน
- ๒๐ ต่างคนพะวงงงงัน บางตนจะฉ่น พักตรกลันครลงกา
- ๒๑ แต่สามอสุรราชา ไต้สตีขันมา จังร้องทวาดห้ามปราง
- ๒๒ เหวย ๆ เจ้าเคยสงคราม ไม่เคยจะขาม จะเข้คี่มือโพรี
- ๒๓ ยังมิไต้หันค่อตี ฤๅเจ้าจะหนี ไปจากสมรร้อนรน
- ๒๔ จับสาครารูจทุกคน โยมากังวล ค้วยลมอันพัดจัดแรง
- ๒๕ พอพูดขาดคำกำแหง ก็แลเห็นแสง สว่างมากกลางเวหา
- ๒๖ และเห็นพิชญ์เหวาท ทรงครุฑราชา ระเบิดเข้ามาในอัมพร
- ๒๗ สามขุนบักใจไฟฟ้อน จังช่วยกันค้อน พหลประจันประจันบาน
- ๒๘ เริ่มยิงปืนสาทอาจหาญ แต่สรไปราญ พระพิชญ์เทพนารายณ์

- ๑ แสงศรราววิหุณาย แวบ ๆ แปลบคล้าย ฟ้าแลบแทบยอกสังขร
- ๑ อสุรล้อมพระสีกร เหมือนแมลงบินว่อน อยู่รอบ ณ กองอัคคี
- ๑ ต่างมุ่งทำลายจักรี ต่างยิงศรศรี ต่างขัดและทิ้งศาสตรา
- ๑ ไทมรศรทาบปลาบมา ยามค้องกายา พระพิชฌุนารายณ์
- ๑ ทุกเล่มศรศัลย์พลันสลาย ไทมรทลาย บมิได้เจ็บจนนิค
- ๑ อสุรยั้งคองตงจค จะผลาญชีวิตรี พระหริเทพปัทมพร
- ๑ พระองค์ประจงจับศร ยิงไปในสมร ประคุกะณยามวรรัช
- ๑ ล้างเหล่าอสุรโมหัน ต้องร้อยคองพัน ละเอือกในชั่วพริบตา
- ๑ แล้วเข้าเป้าคิงขัศกตา เสี่ยงก้องเวหา อสุรตระหนกตกใจ
- ๑ ราวเสียงสี่หราชกาจไกร เรืองร้องก้องไพโร และสรรพสัตว์ฟังสยอน
- ๑ ฝูงข้างยืนกลางนิกร ตันคังไฟพอน ก็ร้องประแปรันแล่นหนี
- ๑ สลักหมอกควานอสุรี เขี่ยบย่ำโยธี แล้วเลยเข้าในโพธณท์
- ๑ ฝ่ายม้าโผนเด่นกลางพล หกกักสลักคน ชั่งขึ้นบนหลังคอง
- ๑ ฝูงจันท์จากกลางกอง ฝูงพลาจทางร้อง และเลยเข้าสู่คอง
- ๑ ฝูงพระพิชฌุแสดงศร สากเข้าไปพอน เหมือนไฟประลัยเวียงแรง
- ๑ ข้าวว่างกจจักรีกำแหง จักรแก้วแววแวง และเวียนประหารอสุรี
- ๑ หล่นกลาคคาคพันเมทินี ท่รอดชีวิ กัหนีไปสู่ลงกา
- ๑ ฝ่ายพระหริรักษ์ศักตา บัศครุทราชา ให้โล่อสุรต่อไป
- ๑ เหมือนขุนไกรสรเวียงไกร สนุกรุกได้ ฝูงสัตว์ ณ กลางคอง
- ๑ ถึงหน้าลงกามหานคร ฝูงอสุรินทร ผู้นำมาว่าสุมาลี
- ๑ ฉินหน้ามาสู่อจักรี จับศรฤทธิ ขึ้นจบ ณ เหนือเกศา

- ๑ แสดงเป็นหมอกมืดเวหา จังจอมเทวา ต้องยังอยู่กลางหว่างวิถี
- ๑ อสุรต่างคนยินดี ต่างยิงศรศรี และชัศตอาวุธุ่นวาย
- ๑ ปางน้องศัพระนารายณ์ ส่งครุฑอติกาย ให้ปล้นกระพ้อปีกสอง
- ๑ อันหมอกทมิฬมัวหมอง ยามลมปีกต้อง ก็ปล้นกระจ่ายหายไป
- ๑ จังพระพิชฌุทรงชัย จับจักรขวางไป ถูกข้างแห่งสุมาลี
- ๑ คอบาคกลงแหบบืดพี ฝ่ายสุมาลี ก็ล้มสลบชบดิน ฯ
- ๑ ฝ่ายว่ามาโลสุรินทร์ คิดว่าพัสัน ชิวทกลางภูมสมร
- ๑ ขัดใจคัง ไฟฟูฟอน จังจับแสงศร กำยำกำแหงแสดงไป
- ๑ ต้องพระหริเทพฤาษย์ แด่ทรงลอบไป ก็หลุดไปคังปรารณา
- ๑ แล้วแสดงศรสิทธิ์ฤทธา ไปเต็มฟากฟ้า ก็ถูกมงกุฎแหลกลาน
- ๑ มาลีกำเรือบอหังการ ไม่รู้ประมาณ ว่าตนนั้นหย่อนศักดิ์
- ๑ ขัดใจจึงชัศกทา โลกโตนโจนมา กระทั่งถึงเทพวาทัน
- ๑ ตีหน้าพญาสุบรรณ เต็มแรงแขนงัน ขุนครุฑก็เซเหไป
- ๑ แด่พระหริรัศมิ์เกรียกไกร ลอบหัวหัวไป ขุนครุฑก็คลายหายระบม
- ๑ จังทรงจับจักรอุคม ขวางไปคังลม ไปตัดศึรชะมาลี
- ๑ เสียรตกลงแหบบืดพี กลางพลอสูรี โลหิตก็พุ่งรุ่งแดง ฯ
- ๑ ฝ่ายปวงกุมภันท์ชั้นแขง สันฤทธิสันแรง ก็หนีเตลิดเป็ดกระจ่าย
- ๑ พิษณุไล่ตามทำลาย ศัทรุล้มตาย จำนวนจะนับจับแสน
- ๑ หล่นกลาดเกลื่อนทั่วดินแดน ย่อยยับคับคั้น บ้างตกลงในสาคร
- ๑ ต่างคนรีบร้างห่างสมร โดยความรีบร้อน จะหนีให้พ้นพิษณุ
- ๑ ใครพวกกันเองไม่รู้ คิดว่าศัตรู ก็ฆ่ากันเองเตลิดไป
- ๑ ขุนยักษัตระหนกตกใจ รีบลหนีไป เหมือนหนีอัคคีแรงร้อน

- ๑ ฉัตรธงหักกลางสมร อภิภูษณาภรณ์ กษัตริย์ทูลนกลันทาง
- ๑ ต่างคนร้องพลางหนีพลาง เหมือนบราکشปาง เมื่อนั้นเพื่อนนรสีห์
- ๑ ศรพระนารายณ์ฤทธิ์ ได้ล้างอสุรี ประตุงจะไฟประลัยกัลป์
- ๑ พระบิณฑมนาดแขงขัน (๔๐) ได้ล้างกุมภภัณฑ์ ประสงค์จะปราบแดงลาน ฯ
- ๑ ปางนั้นจึงมาลยวาน แลเห็นหม่อมาร ไม่กล้าจะทนฤทธิ์
- ๑ จึงยังยงหน้าธานี แลแล้วเปล่งวาที ทูลองค์มหาบุรุษ
- ๑ ตูรานารายณ์ทรงครุฑ โฉนท่านทำยุทธ ไม่ถูกคังเยี่ยงกษัตริยา
- ๑ ไพร่ทัพแพเคซา ทอดทั้งสาตรา ฮาวุธทั้งหมคเพื่อสยอน
- ๑ เหตุโฉนท่านตามราญรอน โยอาพลากร ผู้หนีบค่านยุทธอนา
- ๑ ตูก่อนพระจอมเทวา ทรงสังข์จักรคทา แม้ท่านประสงค์ราว
- ๑ ตูขามายืนอยู่ณ เพื่อคูฤทธิ์ แห่งท่านกำแหงแรงรอน
- ๑ มาเถิดเราสองประลองกร อย่าให้ต้องรอน ถึงไพร่และพลสุธา ฯ
- ๑ ครานันหริรักษศกดา พึงค่ายกษา ก็ตอบอสุริโมหัน
- ๑ อันมิ่งรงค์แกเทวัญ เคือครอนทวกัน จึงใช้ให้กูแก่เชิญ
- ๑ กูไซ้จะให้ร่มเย็น อีกลงทัณฑ์เห็น ถนคซึ่งโทษแรงร้าย
- ๑ กูจึงตงจิตทำลาย พวกมิ่งด้วยหมาย จะให้สิ้นเสียนโลกา
- ๑ ในการรับใช้เทวดา ถึงม้วยชีวา ตัวกูบมีเสียใจ
- ๑ จะตามปรามปราบมิ่งไป จนกว่าจะได้ กำจัดให้สิ้นสูญหงศ์
- ๑ ถึงตัวมิ่งเองฤทธิ์รงค์ กูจะปลง ให้สิ้นชิวังสังขาร ฯ
- ๑ ครานันขุนมาลยวาน ได้ฟังเคือคตาด ขะเม่นจะเข่นนารายณ์
- ๑ จับทอกสำคัญพรณราย แลเล็งเพ่งหมาย แล้วซัดไปด้วยฤทธิ์
- ๑ ศักดิ์เหล็กงามตำมตี เรียวแรงราว ประตุงอาวุธการคัตติโกย (๔๑)
- ๑ ต้องอูระหริราชกษัตริย์ พระองค์นั้นไซ้ร ก็ถอนออกไปโดยพลัน
- ๑ แลแล้วพระศกัตริชนันท์ (๔๒) จับศกัตเล่มนัน ซัดกลับไปยังขุนมาร
- ๑ หอกต้องขุนมาลยวาน เสือเกราะแกมกาญจน์ ก็ขาดทูลปรุไป

- ๑ ถูกออกสูรจัญไร เหลือจะหนีได้ ก็ลมสลบซบลง
- ๒ ครูหนึ่งพอลลายหายพะวง ลูกขนิ้นยง และจับโคมรอนแรง
- ๓ ชักไปด้วยอุทก้ำแหง กำลังขลังขง ก็เสียบพระทรงนารายณ์
- ๔ อ้อมเอิบกำเร็บลิมกาย โลกไปใจหมาย ประหารพระเทวพาหน
- ๕ แต่ขุนเวนโดยอุทธีรณ หลีกเลี้ยงเบี่ยงคน แล้วยกทั้งสองบักกระหือ
- ๖ เป็นวายุพัค้ออ ๆ มารโคนลมฤฯ จะค้ำจจะทานอยู่ไหว
- ๗ ทงมอลยวานชาญชัย และพวกพลไกร ก็ลมลงแทบบัลพิ
- ๘ ฝ่ายว่าขุนสุมาลี เหลือหลายอุทธี บักถ้าจะรอดต่อหาญ
- ๙ รับค้อนพลพลมาร ตลิตลาน เคล็ดไปจากลงกา ฯ
- ๑๐ ฝ่ายมอลยวานเชษฐา เห็นอนุชา และพวกพลพลอุทธี
- ๑๑ ต่างคนต่างหนีคุดคุด ครนจะยังหยุด อยู่เดียวกับเกรงนารายณ์
- ๑๒ ยังคึกจิดคั้นแสนอาย พากันวอควาย เพราะเหตุค้ำยงโงโหง
- ๑๓ เตือนแล้วโดนไม่ฟัง หลงเชื่อกำลัง จึงคิดไปรบพิชฌ
- ๑๔ ครงนอปประยสอดสู สามโลกล่วงรู้ จะพากันห้วยหยัน
- ๑๕ คิดแล้วจึงขุนกุมภันท์ ทำนูลไปปล้น แด่องค์พระจักรปาณี
- ๑๖ นับตั้งแต่กาลบัดนี้ ไม่ขอต่อตี ด้วยท่านผู้ทรงอุทธีแรง
- ๑๗ ท่านนเล็สลาก้ำแหง โรมวันขันขง ไม่มีผู้ใดเปรียบปาน
- ๑๘ ส่วนเราก็ก้ำแหงหาญ แต่เพราะคบบพาล จึงชวนกันพาปะราชย์
- ๑๙ ตั้งแต่บัดนี้ต่อไป ส่วนเราเองไซว์ ไม่ขอประพฤดิเช่นพรง
- ๒๐ จะรักษศีลธรรมยำเยง ไม่คึกข่มแหง ทงสัตว์มนุษย์เทวัน ฯ
- ๒๑ ว่าแล้วจึงขุนกุมภันท์ จรจากเขตรับันท์ ไปอยู่ยังแควนบาดาล
- ๒๒ อันปวงอสุรบริวาร ถ้วนทั่วตัวมาร กือพยพกันไป
- ๒๓ ทอกลงจากกรุงไกร บ่มันใด จะอาจสถิตลงกา

- ๑ สันแก่งเพราะเกรงอุทก ภูภาพเทวา อีราชนารายณ์สี่กร ฯ
- ๑ ปางนัจจหม่อมร ชิงมาสโมสร ชุมนุมเพื่อศุการรณ
- ๑ ต่างคนเกษมเปรมกมล ปรายไปรยสุคน ะมาลิตีพย์หอมหวาน
- ๑ ไท่ร้องก้องทั่วคคณานต์ ขร้องเสียงสมาน สนั่นเสนาะคนตรี
- ๑ แวดล้อมห้อมพระหริ ตามแถววิถิ กระทั่งไว่กฤษ์สุวรรณ ฯ

ชั้นที่ ๒

กุเวรสมภพ

สรรกที่ ๑

กำเนิดพระเป่าลัสถ์ (๔๓)

- ๑ ในกฤตตะยุคเคิมกัลปี มีมุนีอัน เป็นยอดแห่งพรหมฤช
- ๑ ทรงนามปูลัสถ์ขุมนี้ ประชาบดี ทรงญาณสิทธิวิทยา
- ๑ ไอรสพระพรหมธาดา ทรงคุณธรรมมา ประเสริฐดังเทพบิดร
- ๑ บรรพกฤตติคุณสุนทร ทวยเทวนิกร ดีโรตมางคประณต
- ๑ มนุชครุฑนาครากษส เคารพทรงพรต บัณฑิตเทียบเปรียบปาน
- ๑ ไครโลกยอมเห็นเป็นประธาน ดำรวมสมาน มโนนิยมนินติ
- ๑ วันหนึ่งพระพรหมฤช ประสงค์หาที่ ร่วมเข็นบำเพ็ญตะบะไกร
- ๑ พระจิ้งจากรีไป ยังป่าอาโสรย แห่งตฤณะวินทุราช ฯ
- ๑ พระราชวรรษีทรงศาสตร์ สถิตนิवास ณ เขิงพระเมรุบรรพต (๔๔)
- ๑ เห็นพระปูลัสถ์คาบส อุตสาหะจรค มาแทบสำนักอาศรัย
- ๑ ยินดีต้อนรับขับไหว บำเรอเธอให้ สำราญทุกสิ่งสมประสงค์
- ๑ บังคมถามว่าพระองค์ มาเพื่อประสงค์ อันใดจงโปรดสำแดง ฯ
- ๑ พรหมบุตรกล่าวด้วยทูลแถลง ราชอาช่าแคลง พระไทยในบ้านักธรรม
- ๑ อันสิ่งซึ่งปราถนานั้น ก็คือความสัน คิสุขะเข็นบำเพ็ญพรต
- ๑ ขอราชวรรษีทรงยศ ภาษาปรากฏ พระเกียรติวิเศษเมตตา

- ๑ จงโปรดทรงพระกรุณา อนุญาตข้า อาศรัยในถิ่นวิโรฐาน
- ๑ ขอบที่ภายในไพร่สาณท์ เพื่ออยู่สำราญ สำเร็จสมานันต์ ฯ
- ๑ ท้าวคุณวิมลทรงธรรม์ นอบนบอภิวันท์ และตอบเพราะพรหมรรษี
- ๑ คู่ข้าเกษมแปรมปรีดิ์ ที่พระมุนี จะขออาศรัยในสถาน
- ๑ ขอเชิญมุนีมีญาณ เลือกระโหฐาน สถิตสถาพรพรต
- ๑ ข้าจะมีกิติปรากฏ ว่าพรหมคาบส เมตตาอาศรัยไมตรี ฯ
- ๑ ครานันพรหมบุตรยินดี ลาราชรรัช ไปคู่สถานถิ่นไพร่
- ๑ เลือกได้จำเพาะเหมาะใจ ที่ควรอาศรัย สำราญสัมฤทธิ์ธรรมย์
- ๑ จึงจัดปลูกสร้างอาศรม พอกันแคดลม แล้วเข้าอาศรัยสุขดี
- ๑ เข้าค้ำบ้ำเรออัคคี องค์พระมุนี บำเพ็ญตะบะบ่มญาณ ฯ

๑ ปางนั้นคนนาง	สร้างคราชนงคราญ
อีกเหล่ายุพาพาร	ผู้สาคาพระฤช
๑ คั่นจากนันทรามวล	เมื่อจวนรุ่งระวีศรี
ยามสุตขังราตรี	อุษาเยี่ยมโพยมहन
๑ คาวเคือนกเดือปลับ	อรุณพยับโพยมบน
จวนแสงพระสุริยน	จะเยี่ยมยอดพระสิงขร
๑ ต่างลูกจากบรรยงก	ไปสรรสรงสโมสร
แต่งองค์อลงกรณ	อดองดองดองนวล
๑ แล้วชวนกันผายผัน	เกษมสันต์กต่างสรวล
เป็นสุขสนุกชวน	กันไปเที่ยว ณ เขิงศา
๑ พบนางอับสรสวรรค์	ก็สรวลสรรกันเฮฮา
จึงปวงวรางคณา	สำราญเที่ยววะโนทยาน
๑ แนวน้ำพนาเวศ	วิเศษรมณีสถาน
ทุก ๆ ฤคูกาล	เหมือนนวลันตะหรรษา
๑ นางชวนกันเที่ยวเก็บ	บุบผชาติสอาคตา
ร้อยกรองมาลามา	อลงกฎวรินทร์ย์

๑	คืนนิทระลุจาก
โศกสรจวารวอัน	วราศน์ลลยสรรพ	ประไปรยปรอยคังผอยผน
๑	เสด็จสรทรวงนำอบ
ทรวงแบ่งระคนคน	หอมตระหลบลดกาปน	จรสรน ฅ วิญญา
๑	แต่งองค์และทรวงเครื่อง
อาภรณ์และพวงมา	อร่ามเรืองวิภูษา	ลยะเล็สอสังการ
๑	นวยนาฏและวาทกร
เข้าสู่ระโนทยาน	จรจากคำหนักสถาน	อันเคยเทยวภิรมยา
๑	หวังพบประสบบ่วง
คังเคยแต่ก่อนมา	คณนางสขัคณา	บมิมเวนมวิวยวัน
๑	เข้าถึงซ่งกลางไพร
หาคูหมู่สาวสรรค	ก็เอะใจอย่างไรงัน	ก็บเห็นสักนางเคยว
๑	เคยมกนทกเข้า
วันนสบาเปลี่ยว	แม้นงเขาวจันนิกเฉลยว	บมิมผู้โตมา
๑	นางเดินเทยวคันไป
ยินเสียงพระสัทธา	จนใกล้บรรณศาลา	เธอเล่าบ่นพระเวทานต์
๑	นางหยุดคดลึงคู
ท้วงค้แห่งนงศราญ	อยู่สักครุมิทันนาน	ก็ขิตเผือกหมคเลียดไป
๑	อุทรกตังเตง
แลคูพิกลไฉน	นางยังเพ่งยังตกใจ	เหมือนสตรีทมิศรรภ
๑	ตกใจเป็นเหล็ลัน
กลับคินมาสู่บวร	ก็ริบรนจากโพรสันท์	ณะศาลาที่อาไศรย
๑	แอบอยู่แต่ในม่าน
พิเลียงก้านลไซร์	บมิมผ่านจากห้องใน	ก็วิตก ฅ ฤติ
๑	ชวนกันไปเฝ้าองค์
ทูลเรื่องพระบุตรี	วราชฤช	เห็นขรอยประขจรไป

- ๑ ท้าวตฤณะวินทุ
รับลงไปทันใด
- ๒ ตรีสพลอบประโลมองค์
อ้าม่อย่าหมองศรี
- ๓ เจ้านฤประชวร
รู้แล้วบิดาไซ้
- ๔ อิทาวิทาทั้ง
หมอบราบและกราบกราน
- ๕ ท้าวตฤณะวินทุ
มองดูพระธิดา
- ๖ หน้าซัดและขาวเขียว
เห็นรูปสุภาควง
- ๗ ตรีสถามพระบุตรี
คุเจ้าเหมือนทรงครรภ์
- ๘ ไม่เห็นเจ้าคบชู้
จงตอบให้จริงใจ
- ๙ นางน้อมพระเศียรแทบ
ทูลตอบพระวาจ
- ๑๐ คุบ้านแสนเกรง
รักตัวรักครัน
- ๑๑ ข้าเคยไปเที่ยวเล่น
เป็นสุขสนุกสนาน
- ๑๒ วันก่อนน^{นี้} ไปอีก
พบแต่พระฤช
- ก็คลั่งด้วยหลากใจ
เยี่ยมพระราชสุภาศรี
วรราชบุตรี
จงบอกพ่อด้วยจริงใจ
ด้วยพยาธิอย่างใด
จะได้คิดพยาบาล
พระบิดามหาศาล
แล้วก็ทรงพระโศกา
ก็ปลาดเป็นหนักหนา
เห็นผิวแตกคุแปลกปวง
ย^{นี้} ย^{นี้} ย^{นี้}
ทงเส้นเขียวขนตามทรวง
เหมือนสตรีผู้มีครรภ์
ว่าเอื่อน้อย่างไรกัน
เจ้าจะว่าประการใด
ฤจะลอบกับชายไหน
จึงจะพ้นซึ่งอาญา
วรราชบาทา
แต่ตามจริงทุกสิ่งอัน
พระอาญามหาทัณฑ์
ฤจะทำทุราจาร
ณ เขิงหิมवासถาน
ด้วยหมู่เยาวะนารี
บมิพบคณะสตรี
อยู่ ณ เขิงหิมาลย์

๑๑	เชอห้องพระไตรเพท
ข้าพจณเพลินไป	วิเศษศัพท์แสนจับใจ
มิได้คิดว่าผิดร้าย
๑๒	ครูหนึ่งจ้งแลเห็น
เห็นแล้วก็ใจหาย	มือนเป็นวิกลกาย
จ้งรบกลับมาศาลา
๑๓	แอบอยู่ในเคหาสน์
ข้อความทูลมา	เพราะเกรงราชอาญา
เป็นสัตย์จริงทุกสิ่งอัน
๑๔	ท้าวตฤณะวินทุ
กอบด้วยมหาธรร	สมหาคมานันต์
มะวิเศษวิสุทธิ
๑๕	สำรวมมะโนเน่ง
ว่าคำพระบุตร	พระเพ่งคูกรู ตี
เป็นคำสัจจะวาจา
๑๖	จ้งชวนแม่นวลนาง
จากราษะศาลา	วรราชสุตากา
ไปสู่พรหมอาศรม
๑๗	ครนถึงจ้งประณต
ไหว้องค์พระหงส์พรหม	ทศนขันนิมประนม
ผู้มหาत्मมหาอารย
๑๘	แล้วกล่าวแก่สีทธา
มีรูปสิริสมาน	ว่าลูกข้าพพาพาล
กับมโนสุธรรมา
๑๙	สมควรแต่มนี
ได้นางเป็นชายา	ผู้เป็นศรีแห่งโลกา
ก็จะสุขเกษมใจ
๒๐	ขามองค์พระทรงพรต
อทาวทาไชว	ธกำหนดบำเรอไฟ
จะได้เปรอพระสามี
๒๑	ลูกข้าสามีกัก
ขอพรหมฤช	และสมัคด้วยยินดี
จ้งมีจิตกรุณา
๒๒	ฝ่ายองค์พระทรงพรต
ยอมรับสตามา	สัคบพจน์พระราช
เป็นปิยะมหิชิ

๑	ราชาก็ยกให้	ต่อหน้าพรหมอค์
	ต้องตามประเพณี	แห่งอวาทะมงคล
๑	แล้วราชอุษี	จึงลาขิวีเสขมนตรี
	ลาเขาวนิรมล	แล้วกลับสู่วราศรม ฯ

- ๑๖
- ๑ แต่ปางนั้นพระผู้พงศพรหม ขมเขยเสวยรมย์ ฤกษ์สมครักสมร
 - ๑ คัวยอิตาวิทาบังอร เป็นมิ่งมโนหร ประเสริฐทรงรูปและจิต
 - ๑ สู้ถนอมกล่อมหญิงมิ่งมิตร ให้สุขเป็นนิจ เกษมนวันตร์หรรษา
 - ๑ สืบเคื่อนเคลอนคล้อยลงมา จึงพระสีธา เฮอร์ว้าจวนถึงกาล
 - ๑ ให้พรแก่นมวงคราญ ว่าเจ้าเขาวมาลย์ ผู้รูปประเสริฐสุโสณี
 - ๑ คัวเจ้าท้าวถวนถวนตี ประเสริฐทรงศรี และศีลขันธ์นึ่ง
 - ๑ เจ้าจะมีบุตรหนึ่งองค์ เหมือนพ่อพอรอง สุกติทั้งสองสกุล
 - ๑ จะมีศรีเสริมเพิ่มพูน หน่อพรหมางกูร เป่าสัตย์ปรากฏนามกร
 - ๑ หนึ่งเจ้าพิงเวทธรพร ผัวสาชยายก่อน จึงเกิดทรงครรภโอรส
 - ๑ คั้งนควรที่กำหนด นามกรปรากฏ ว่าวิศราวะภษา ฯ (๔๕)
 - ๑ นางไค้สตั้พจนานา มีความปริศนา บ่มีสิ่งใดเปรียบปาน
 - ๑ พอถึงกำหนดควรกาล นางคลอศกุมาร มีสกุลลักษณ์เลิศดี
 - ๑ เมื่ออายุควรมวลมี กุมารสมานศรี ผนวชเอาเพศวิปรา
 - ๑ รอบรู้ไตรเพทพิทยา ทรงธรรมจรยา อยู่มั่นบ่มีหวั่นไหว
 - ๑ บำเพ็ญตะบะเปรี๊ไฟ ตั้งจิตสทกใจ รำภูกถึงองค์ปวรพรหม
 - ๑ ตรึกพจบบโลกนิยมน ว่าเป็นอุคม วิสุทธวิเสชอุษี ฯ

สวรกท ๒

ประณมประวัติท้าวภูเวร

- ๑ ฝ่ายภรทวาชมนี ผู้เป็นอุษี สถิตในทางพรหมจรรย
- ๑ ทราบข่าวระบือภักัน ว่าองค์พรหมพันธุ ผู้ถูกปลัดศตย์คาบส

- ๑ ขื่อว่าวิศวะระปรากฏ เป็นผู้คหบดี ทุกสิ่งประเสริฐเลิศสรรพ
- ๑ มั่นคงดำรงสัจธรรม์ ทรงคุณอนันต์ อเนกจะนับเหลือตรา
- ๑ ไม่พะวงในสิ่งโลกา จ้านงธรรมมา นวัตกรรมเขื่องอย่างงาม
- ๑ ภรรยาชยอกพรหมณ์ มีลูกเลิศราม ผู้นามว่าเทพวรรณิน
- ๑ เห็นควรจะเป็นมเหสี แห่งพรหมณ์ผู้มี มนัสะมันธรรมา
- ๑ เห็นว่าเป่าลัสตย์สัทธา ควรแก่สุตา ผู้ศีลอันธิดิตสถาน
- ๑ คิดแล้วมนุจอมารย์ พายอดเขาวมาลย์ ไปยังสำนักวิศรพ ฯ
- ๑ เป่าลัสตย์ระยอบนอบนบ กราบด้วยเคารพ แล้วถามถึงทุกข์สุขสราญ
- ๑ ภรรยาชยสัทธาจารย์ ตอบคำควรการ แล้วจึงแถลงโดยตรง
- ๑ เรามีสุกาโฉมยง รูปเลียมเอี่ยมองค์ อักศีลนรีแน่นเนา
- ๑ เห็นเธอควรแก่ลูกเรา จะสมเสมอเสา ะภาคยะควรคู่กัน
- ๑ แม้เธอเต็มใจเข่นนั้น จะยกแจ่ม (จันทร์) ^(๑) ให้เป็นมเหสีสมร
- ๑ เป่าลัสตย์ประณคย์ประนมกร แล้วตอบสุนทร ว่าอันมนุเมตตา
- ๑ จะยกนางศรีสุตา ให้เป็นชายา ขำรับด้วยความเต็มใจ
- ๑ ข้ำจะถนอมอรไทย ทุกวันมิให้ มีความอนาถนาทร
- ๑ ภรรยาชยจ้อวยพร ยกมิ่งบังอร ให้เสด็จตามประเพณี
- ๑ หยอกเนยในพรหมอัคคี โบกควันขวัญดี มุนิประสิทธิ์ประสาธพร
- ๑ ให้สองชั้นชมสมสมร ออย่ามีทุกข์ร้อน ราคานุกด้วยเหตุใด ๆ
- ๑ จงมีลูกดีสมใจ มั่นคงอยู่ใน ขนบทำนองคลองธรรม
- ๑ ปวงพรจงสิทธิ์สมคำ สุขเสริมสุขขำ สวัสดิสุขเกษมสานต์
- ๑ ครั้นเสร็จอวาทะการ พระพรหมอาจารย์ จึงกลับไปสู่อำสมร ฯ
- ๑ ป่างนเป่าลัสตย์เสวยรมย์ สนธิชิตชม สมพาศด้วยเทพวรรณิน
- ๑ ไม่เข้าจ้งนางสอากค์ศรี ทรงครรภักด้วย (ขี) ^(๒) ตลอดกำหนดทศมาส
- ๑ จ้งคลอดบุตรสุดผาด ผ่องพรโณภาส พิลาสเหมือนพระบิศา
- ๑ จ้งองค์พระผู้ยูกา ยินดีปรีดา เห็นหลานอุดมพรหมลักข์ณ

(๑) และ (๒) คำในวงเล็บ ในต้นฉบับลายพระหัตถ์ ไม่มี ความขาดไปจึงเติมให้ได้ความสมบูรณ์

- ๑ พิศเพ่งแสงเห็นประกาย ว่าจะมีสกต ไต่เป็นเจ้าทรพยอนันต์
- ๑ ครนถึงกำหนดทำขวัญ ปลัสคยนักธรรม นิมนต์หมู่เทวดาฤๅษี
- ๑ มาพร้อมกันทำพิธี ครนไต่ฤกษ์ดี โคนดมกุมารหลานชาย
- ๑ ครนเสร็จชนชมสมหมาย จึ่งอภิปราย ประสาธะตั้งสมญา
- ๑ วิศรพเป็นนามบิตา จึ่งออกนามา ว่าไวศรวันสรพดี
- ๑ อิกจงปรากฏนามมี ทว้ทงแคนครี ชื่อว่ากเวรเจนธรรม(๔๖)
- ๑ แล้วจึงประสาธพรชา ทก ๆ ขวบฉนำ จึ่งเพิ่มพิบูลย์พูนยศ
- ๑ กิติคุณสุนทรปรากฏ ขนชอฎาหมต ทุกเขตร้ทุกแคว้นแคนครี
- ๑ ฉ่ายปวงพระเทวดา ๑ ต่างคนยนิคี ๑ ต่างคนประสาทพรชัย
- ๑ แล้วจึงต่างคนต่างไป สู่ที่อาไศรย สำเร็จสำราญศาลสวรรค ๑
- ๑ ปางนนี้จิงไวศรวัน ทรงสักคัมหันต์ ครนเมื่อเจริญในวัย
- ๑ ลาพระบิตาคลาไคล เข้าอยู่ในโพร บำเพ็ญตะบะบ่มญาณ
- ๑ ไม่เข้าสามารถอาหาญ ต่อธรรมโฬศาล เหมือนไฟเดกิงเริงขัญ
- ๑ อยู่อาศรมในโพรสันท์ จิงไวศรวัน ตั้งจิตไม่เว้นพยายาม
- ๑ เราก็จประพุดิตแต่งาม อันธรรมเรื่องราม คือยอดแห่งปวงมรรคา
- ๑ ตั้งนลงพันวรรษา ตั้งวริยา นุโยควิเศษเหลือคี่
- ๑ ข่มจิตทรมานอินทรีย์ เอาอย่างโยคี วิสุทธทรงเชิดฉาน
- ๑ เริ่มด้วยอดโภชนาหาร กินนาล่าธาร เพื่อพอประทังชีวาตม์
- ๑ แล้วเข้าคนำไต่ขาค กินลมอากาศ บำเพ็ญบ่เว้นเวลา ๑
- ๑ ปางนร้อนถึงธาคา จิงชวนเทวา มีอาทอ้งคัมขั้ววาน
- ๑ เหิรเห็จเตริจสู่โพรสาณท์ หยุคน่าสถาน อันที่สำนักกกุเวร
- ๑ ฉ่ายไวศรวันครนเห็น ผลความบำเพ็ญ ตะบะสำเร็จปราณา
- ๑ บังคมบิตามหา ด้วยความปรีคา แล้วนึ่งฟังเทวโองการ
- ๑ พรหมาจิงตรัสบรรหาร ว่าคุกรหลาน กุชอบหนักหนาพยายาม
- ๑ ตัวเจ้าผู้ประคิบัติงาม สมควรไต่ความ สำเร็จทุกสิ่งปราณา
- ๑ ประสงค์สิ่งใดว่ามา ตัวกูไม่เข้า จะพลันประสาธน์สมใจ

- ๑ เวสสะวันขึ้นชมสมฤทัย เคารพบไหว้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ
- ๑ ทูลว่าข้าแต่ธาดา อันทรงเมตตา จะไปรคประสิทธิ์ประศาสน์พร
- ๑ ข้าขอมือถือฤทธิรอนู ครอบงำประชากร และอภิบาลชาติ ฯ
- ๑ ธาดายมผลางทางมี พจนะพาที ว่าดีแล้วเจ้าใจหาญ
- ๑ กุกาลังคคิกกิจการ ตั้งโลกะบาล อักหนงเพอครบสัทศ
- ๑ บุรพามัฆวาเธอสถิต ส่วนทักษิณทิศ พระยมราชาอารักษ์
- ๑ ฉ่ายพระวรคุณทรงศักดิ์ เธอไคพิทักษ์ บัณฉิมะทิศตโมสร
- ๑ คงว่างอยู่ทางทิศอุดร กุประศาสน์พร ใ้เวสสะวันอภิบาล
- ๑ ตัวเจ้าขรรยงคงฉาน อุดสำหมานาน เป็นที่นิยมทั่วไป
- ๑ เทวามนุษย์ทั่วไป ไ้เนอเชื่อใจ ใ้เจ้าพิทักษ์รักษา
- ๑ อนึ่งพึงเป็นราชา เจ้าทรพยานานา สรรพสารพัคัตถุบาล
- ๑ จงมีบุญญาธิการ เสมอมีฆวาน วรณและชมเทวัน
- ๑ ส่วนยานสำหรับขึ้นัน กุให้สุวรรณ ณะบุษบกฉศคฉาย
- ๑ เรือรองต่อจวรรณพรณราย รังสีประกาย ประคุดจะสุรยะรังสี
- ๑ ตั้งนจะเรืออศะริย์ เหมือนเทวราชที่ ประเสริฐสถิตสรวงสวรรค
- ๑ ขอจงเจริญสุขทุกวัน มันคงทรงธรร มะเทียงอย่าเอียงเอนไป
- ๑ ขอจงสวัสดิคัมขัย ประสงค์สิ่งใด ประสิทธิ์สมปราดนา
- ๑ ครัสเสีจบรมพรหมา กับทวยเทวา ก็กลับไปสู่ทิพยสถาน ฯ (๔๗)
- ๑ ปางนั้นธเนศวรโลกบาล (๔๘) จังไปกัมกราน กราบแทบพระบาทบิดา
- ๑ ข้าแต่พระเกศเกศา สมเด็จพระธาดา ประศาสน์พระพรเฉลิมศรี
- ๑ แต่องค์ประชาบตี มิไ้ให้ที เพื่อข้าสำนักอาไศรย
- ๑ ขอพระบิดาจุงไ้ เลือกสถานที่ให้ บ้านสถิตยคังสถาน
- ๑ ขอทีเกษมสำราญ อันปวงภัยหลา บัพาคบ์ห้องค้องประชา ฯ
- ๑ จังพระพิศรพสิทธา พังคำบุตรา จังตอบคัวยมธุวาท
- ๑ ตูราเจ้าธรรมะสารี สถานหนึ่งมี บนยอดศรีกุงสิงขร

- ๑๐ อยู่กลางทักษิณสาคร มีเมืองสโสมสร สมมตินามลงกา
 - ๑๑ อันพระวิศวะกรรมมา ได้สถาปนา ไว้เพื่อสถิตราکش
 - ๑๒ เวียง^๕เรืองรามงามต วิจิตรทั้งหมด เหมือนอมราวดีสถาน
 - ๑๓ อันเวียงสถิตมัทวาน เจื่อนงามสคราญ ไม่เกินกว่ากรุงลงกา
 - ๑๔ เวียง^๕รากลษสอหังการ บ่ออารักขา เพราะมันนั้นเริ่มเทิมหาญ
 - ๑๕ ทำท่ายพิณชัชชาญ จอมโลกจึงสถาญ อสุระชะย่ำย้อยไป
 - ๑๖ ต้อง^๕หนีจากกรุงไกร รีบรันค้นไป อาไศรยบาลานานมา
 - ๑๗ อันมหานครลงกา กอบด้วยทวารา ประการสุวรรณยรรยง
 - ๑๘ คู่ค้ายรายเรียงเวียงวง สาคราวุดคง ยังอยู่สะพร้งพร้อมดี
 - ๑๙ อันว่าลงกาธานี บัคนบมี ผู้โคพิทักษ์รักษา
 - ๒๐ เจ้าจงไปอยู่ลงกา จะสุขุขหรรษา สถิตสถานสราญรมย์ ฯ
 - ๒๑ เวสชะวันชอกรประนม นอบพรหมโณคม แล้วลาบิศาคลาโคล
 - ๒๒ ไปอยู่ลงกากรุงไกร รันรมย์สมใจ ทุกคืนทุกวันหรรษา
 - ๒๓ ปาง^๕นั้นรากลษสนานา ยินดีปรีดา มาฟังบรมสมภาร
 - ๒๔ อันกรุงลงกามหาศาล สนุกสนาน และบริบูรณโภคย์
 - ๒๕ ฉ้ายท้าวธเนศวรทรงชัย ยามว่างเมื่อใด ก็ขับขับชบขมณิ
 - ๒๖ ไปไหว้พระชนกฤษี และพระชนนี เคารพนบนอบตามควร
 - ๒๗ เทพบุตรคนธรรพทงมวล ต่างคนต่างขวน อับสรสร้างค่านางสวรรค
 - ๒๘ สรรเสริญธเนศวรทรงธรรม ว่าเลิศประเสริฐครัน ไม่ลืมนิคมมารดา ฯ (๔๙)
๑๐ ปาง ^๕ นั้นกุเวรราช	ธนิवास ณ ลงกา
เป็นสุขสนุกสา	ศุกระรื่นทุกคืนวัน
๑๑ ลงกามหารม	ยะอุคมตั้งแคณสวรรค
เวียงวังสะพร้งบวร	ยงกะรัตนจรัสราม
๑๒ ปราสาทสนักกอบ	ด้วยสุวรรณวิเศษงาม
เก็จแก้วะแวววาม	วะวับวับจับแสงสุรย์

๑	ข้อห้ามราลี
หลังคาตึกบุพูน	ฤกษ์มีบริบูรณ์
พิลาศไสหิ โฉยขาว
๑	ภายในศิลาเสา
รับข้อหรือขั้วขาว	ฤกษ์เป็นเงาจะแวบขาว
อันฉลุฉลุกลาย
๑	เป็นเทพประณมกร
รงค์สรรพรณราย	คูดลอนสลับหลาย
ระยับเบ็ญจะรังสี
๑	ฉนังโนน ^๕ พนมาช
ราชาวาศีรี	อันตีคาคโดยเรียบ (๓) (๑)
๑	ฉากกั้นเป็น ^๕ ชั้นช่อง
สลักรูปกัณทรพื่อน	วิ โฉยลวดกระหนกงอน
ล้วนแต่ทองคู้ขับซ้อน
๑	งามแท่นบรรทมมาช
ฉาลาคสอาดสน	กลเปรอพระภูมินทร์
กลอาศน์พระศักรินทร์
๑	งามดวงประทีป (แก้ว) (๒)
เหมือนดาวติเรกตี	ซึ่งดอองจ้งดอองศรี
คูดพระแพรวด้วยแสงอัคคี
๑	งามสวนฤชวนชม
บุบผาสุมาลัย	ประดับพันนภาลัย
อภิรมยะสมใจ
๑	งามพฤษอำไพ
เงาร่มผสมसान	ขจรเฟื่องสุคนธ์หวาน
อันปลูกไว้แต่ก่อนกาล
๑	ฉำธารละหานหิน
สุวรรณมัจฉา	คิพิเศษจนสุคหา
ขังวารินคู้เขินตา
๑	ยามเย็น ^๕ จ้งคนธรรพ์
พานางฉู้นิรมล	มีเวียงว่ายในสายชล
และเทวนจากเมืองบน
๑	ฉาสุกสนุกษา
ขับฉำ ^๕ ช้งรำพรณ	มาชมสวนชวนหยอกกั้น
ชวนกันรำระบำบรรพ์
		สรรเสริญท้าวอเนศร

(๑) และ (๒) ในวงเล็บ ในต้นฉบับไม่มีฉำพระหัตถ์ เข้าใจว่าจะตก จึงวงเล็บไว้ให้ไ้ความ

๑	ทำนบเจดีย์อันรับ
เสียงคูหม่อมร	ค่านับเทวะนิกร
ให้อมหน้าสำราญใจ
๑	เป็นที่สเนหา
เกียรติลั่นสนั่นไป	แห่งเทवासุราลัย
ในดินทศทิสสา
๑	บ้านเมืองก็เนื่องแน่น
ข้านาญยุทธวิชา	ด้วยพลแสนยะเสนา
จะประชิดบ่คิดหนี
๑	ปรากฏทวารเมือง
คู่ค่ายรายรอบมี	ถูกเครื่องอันแน่นดี
เพื่อประทะอะวินหาญ
๑	อีกมีสถานเท
งามแจ่มแต่ละศาล	วะสถิตอารังสถาน
เป็นปราสาทศิลางาม
๑	อีกมีกุฎพัก
เพื่อทำพิธีตาม	ที่สำนักคณาพราหมณ์
ไสยศาสตร์ประศาสน์สอน
๑	อีกมีตลาดร้าน
เพื่อพาณิชย์การ	ในสถานกลางนคร
ไค้ค้าขายสบายดี
๑	สวดกัมภ์ประชา
พร้อมพิลลิตี ๆ	ซึ่งอาไศรยในธานี
จะหาได้ในภารา
๑	ในกรุงก็เฝ้าออก
ที่อยู่นิกรนา	และเยี่ยยศด้วยเคหา
ครอยอยู่เป็นสุขสำนัค
๑	งามที่องถนนหลวง
สัญจรสวดกัมภ์	อันเรียบราบและเตียนสรอาญ
ประหนึ่งที ในเรือนคน
๑	ราชาเลิศล้ำ
ฉวันทั่วทุกตัวคน	อ้าวงธรรมธระวิมล
จึงไต่สุภเกษมศรี
๑	ลงกามหายศ
ว่าเป็นบุรีศรี	ก็ปรากฏ ณ แคนตรี
ภิรมย์มั่น ณ แคนสวรรคค์ ๆ

อสุเรนทรสมภพ

สวรกที่ ๑

กำเนิดทศกรรฐ์และพี่น้อง

- ๑ กล่าวถึงสุมาลีกุมภันท์ จำเดิมแต่วัน ที่แพะพระพิชฌุหาญ
- ๑ อาไศรยในภุมิบาดาล จนลุล่วงกาล กำหนดไต่ให้ลาขร้อยบี
- ๑ อยากใคร่มาชมบัตพี จึงขุนอสุรี ให้เตรียมพลพลพุนท์
- ๑ ยกจากบาดาลคังถวิล ไปเที่ยวแค้นคิน จนรอบพิภพพรรษา ฯ
- ๑ วันหนึ่งจึงจอมอสุรา แลเห็นราชา ผู้เป็นบรมชนนคร
- ๑ ทรงบุษบกสุนทร ลอยล่องอัมพร ไปเฝ้าปาลัสศย์มุณีศรี
- ๑ ปางนุกุมภันท์สุมาลี เห็นแล้วก็มี แต่คิดในจิตอุศยา
- ๑ รู้ว่ากุเวรราชา ครอบครองลงกา มหาบุรีศรียศ
- ๑ อันเดิมเป็นที่รากษส อุทธาปรากฏ ไต่เคยสำนักอาไศรย
- ๑ ในจิตคิดว่าฉันใด จะไต่กรุงไกร ลงกาบุเรศเขตรขันธ์
- ๑ กลับคืนเป็นของกุมภันท์ เพื่อครองด้วยสัน ติโสคติเช่นเดิมมา
- ๑ จำจะต้องตรวิหา อุบายนานา เพื่อเอาลงกากรุงศรี
- ๑ คิดพลทางเล็กโยธี เค้นจากบัตพี คืนกลับ ณ แคว้นบาดาล ฯ
- ๑ ครั้นถึงปราสาทราชฐาน จึงพระยามาร ให้หาพระมิ่งบุตร
- ๑ ตรัสว่าครุาโกกะสี อายุเจ้าน ก็เกินนิยมปฐมวัย
- ๑ ลูกเจ้าท้าวพระยาใด ๆ ก็ยังมีไต่ มาขอเจ้าเป็นมหิษ
- ๑ เหตุรู้ว่าคู่พ่อน รักเจ้าบุตร ไม่มีผู้ใดเปรียบปาน
- ๑ ครั้นว่ามาขอเขาวมาลย แม้ไม่สมการ ที่เขามุ่งมาตร์ปราดนา
- ๑ ก็เกรงจะอายชายหน้า ทวยท้าวพระยา จึงมีไต่ขอนงคราญ
- ๑ บิคามาดรองคูการ เห็นว่าบุพาพาล เป็นผู้ประเสริฐเลิศสรร

- ๑๑. ดวงจิตสถิตเที่ยงธรรม อีกทรงรูปพรรณ พิไลยประหนึ่งลักษมี
- ๑๒. ทุกสิ่งเห็นชัดสวัสดิ์ แต่ตัวพ้อมี วิตกในอกนักษณา
- ๑๓. อันว่าผู้มีธิดา ย่อมมีเวลา รู้สึกลำบากยากใจ
- ๑๔. เพราะเมื่อธิดาเจริญวัย จะตกแต่งไป ต้องตรองและมองด้วยดี
- ๑๕. เมื่อให้ไปแก่สามี อันตัวบุตร ก็ต้องนिरาชาตไป
- ๑๖. พ่อแม่แม้รักปานใด มีอาจตามไป คอยเตือนสติสั่งสอน
- ๑๗. อันว่าธิดาบังอร ชำรงนามกร ให้มันทั้งสามสกุลวงศ์
- ๑๘. หนึ่งคือตระกูลบุตรวงศ์ อีกหนึ่งคือวงศ์ ตระกูลข้างฝ่ายชนนี
- ๑๙. อีกทั้งตระกูลสามี รวมสามตระกูลนี้ สัตร์ตองคคตรักษา
- ๒๐. ตงจนและเจ้าธิดา ยากนักจักหา สามีที่เหมาะสมกันจริง
- ๒๑. คุราธิดาขอตหญิง บิดาไม่นิ่ง ไม่นอนอุทัยในคต
- ๒๒. พอเห็นว่าพระฤๅษี พงษ์ประชาบดี ผู้ลูกปลัสตย์พรหมบุตร
- ๒๓. ชื่อพระวิศรพิศรุต ประเสริฐเลิศสุด ในพรหมชาติไพศาล
- ๒๔. ควรแก่ตัวเจ้าเขาวมาลย์ แม่ได้ส่मान สมคตสนทสนิพนม
- ๒๕. คงได้โอรสยศุตม ทนเทียมบรม กุเวรราชธเนศร
- ๒๖. ควรแล้วแก้วดาบังอร จะได้ส่โมสร สมคตเป็นเมียพระมุนี
- ๒๗. ป่างนนางโกกษตี พึ่งพระวชิ แห่งองค์สมเด็จพระบุตรวงศ์
- ๒๘. น้อมเศียรประณตบทงส์ วัคคำจ่านง จะทำตังพระปราณา
- ๒๙. พุดพลางประนมบังคมลา รับริออนจรมมา ยังหิมวันไพโรสาณท์ ฯ
- ๓๐. ป่างนมหาทิตาจารย์ พรหมพงศ์ทรงญาณ ผู้ลูกปลัสตย์ไพโรจน์
- ๓๑. ตังกิจกรรมอคันโหดร์ ก่อเพลิงเวงโชติ ประหนึ่งพระเทพอคัน
- ๓๒. เหลือบเห็นนางโกกษตี ยินไกลเวทที่ อันที่สุขัญญะกัจจตุม
- ๓๓. เหวกล้อมพ้อมงามทราวมชม หน้านวลชวนรมย์ ประหนึ่งพระจันทรบุรณมี
- ๓๔. จังบรมพรหมพงศ์ฤๅษี ผู้มีงเมธิ มีพงามานขานไช
- ๓๕. คุราโถมงามทราวมว้ย เป็นเส่าพงศ์ใด ที่ไหนคือภูมิลำเนา

- ๑ ๑ คังญาหล่อนมาหาเรา แดงเดิดเจ้า จริง ๆ ทุกสิ่งเล่ามา
- ๑ ๑ ฝ่ายนางพลาณขวันทา แล้วตอบวาจา ปฤจฉาพระพรหมฤๅ
- ๑ ๑ ข้าแต่พระยอดโยคี พระองค์ข้อมมี ซึ่งญาณอันส่องมองเห็น
- ๑ ๑ อำนาจคะบะบำเพ็ญ สามารถอาจเห็น ในดวงมโนได้พลัน
- ๑ ๑ แต่เมื่อพระองค์ทรงธรรม์ เธอถามคิณัน ก็จำจะตอบด้วยดี
- ๑ ๑ คิณันชื่อโกกะสี แต่่นอกจากนี้ ขอเชิญพระรูโทยุญาณ
- ๑ ๑ ฝ่ายพระมหาพิชชาจารย์ เติงคู่ด้วยญาณ ก็ทราบทุกสิ่งสมใจ
- ๑ ๑ จึงว่าศุภราทมวดี อันตัวเราไซร์ รู้อันทุกสิ่งนางประสงค์
- ๑ ๑ อันแม่สาวคำจ้านง แน่อยู่ที่ตรง จะมีโอรสยศไกร
- ๑ ๑ แต่ที่ว่าโดยเหตุทรมวดี มาถึงนไซร์ ในยามเราโหมอค้น
- ๑ ๑ อันโอรสนางปางนี้ ข้อมจะต้องมี ซึ่งรูปเป็นอย่างรากลขส
- ๑ ๑ ใจลูกจะคุสาหส กิริยาปรากฏ ทุกอย่างในทางเฉียวฉวน
- ๑ ๑ ขอบสหายคุราชารุณ อักกิจการบุญ กุมารจะเบือเหลือใจ
- ๑ ๑ ฝ่ายโกกะสีทรมวดี กัมเกศกล่าวไว้ ว่าอำพระพรหมมุนีศรี
- ๑ ๑ ข้าไซร์ไม่อยากมี โอรสอย่างที พระคุณท่านายทายมา
- ๑ ๑ ข้าขอให้มีบุตรา เหมือนองค์สีทธา อันทรงสถิตเที่ยงธรรม
- ๑ ๑ พระองค์จงโปรดอนคำ ทำนายทายข้า ให้ลูกเป็นอย่างทางดี
- ๑ ๑ ครานันวิศรพุนีศรี ฟังนางพาที เป็นด้อยสุนทรวอนหวาน
- ๑ ๑ ตอบโกกะสีนางมาร เหมือนจันทรพิศาล ตอบโรหิตีศรีสมร
- ๑ ๑ ว่าแน่เจ้าบังอร อันลูกสายสมร ผู้เกิดสุกต้องเป็นชาย
- ๑ ๑ จะเป็นไปสมดังหมาย จะมีจิตคล้าย ผู้เล่าบรมพรหมา
- ๑ ๑ ใจจะเหมือนจิตสีทธา มันคงทรงสา อูธรรมะมั่นหมุ่ทวีช
- ๑ ๑ บงคราญขึ้นชมสมจิต จึงกัมโมลิต คำนับกับบาทเป่าลัสติย์
- ๑ ๑ อยู่ยงคงจคประนินันที พระมุนีศรีสวัสดิ์ สนิทสนมมนาน ฯ
- ๑ ๑ ล่วงมาสประมวลควรกาล จึงนี้มนงคราญ ประสูตร์ประดมโอรส

- ๑ รูปร่างเป็นอย่างรากลชสี หน้าตาน่าสยด สยงแก่ผู้ทศนา
- ๑ มีสับริชระมัทธา มีเขยวราวงา แห่งคชสารหาญแรง
- ๑ ตัวดำจามัก้าแหง ปากสีทองแดง อิกตามพะวรระณเกศ
- ๑ อิกแขนยี่สับริชทุกิ์ ทุกสิ่งล้วนมี แต่สิ่งอุบาทว์ทงหลาย
- ๑ หมาโนและสัตว์ครุร้าย ต่างเหียนเวียนข้าย ส้าแดงซึ่งอัประมจล
- ๑ โลหิตตกจากเวหน ประหนึ่งท่าฝน และเมฆค้ำารณกำแหง
- ๑ สุริยสลคหมตแสง กลาบาดแดง กัดกลงแทบบ่ดี
- ๑ ฉนเลื่อนเสทอนทวธาตรี พายุพัดพิ์ ทะเระระลอกกระฉอกฉาน
- ๑ จังพระบิตาทรงญาณ คิงชอกุมาร สิบคอกให้ช้อทศกรรวิ์ ฯ
- ๑ ทสองรองมาจากนััน คือกุมภกรรณ อันทรงพะลงขลังดี
- ๑ มหิมากว่าเขาศรี ทวทงธาตรี บมัทเทยขเปรียบปาน
- ๑ ทสามนเนเบนนางมาร หน้าคุดันดาน กัดุเป็นอย่งยักษ
- ๑ ร่างใหญ่จามาลาพิ์ นางรากลชสี มีนามว่าสุรปนขา
- ๑ อันโอรสผู้จัตวา แม้เป็นอสุรา ก็เป็นแต่เพียงรูปทรง
- ๑ แต่จิตเลิศลาธรรมทรง บ่เอียงเที่ยงตรง และสุจริตต้องใส
- ๑ สมควรเป็นผู้เกิดใน พงศ์พรหมพิ์ไสย สถิตทำนองคลองธรรม
- ๑ หน้าตาน่าชมคมขำ พุดเพราะเสนาะคำ ใครฟังก็รักกันกัหนา
- ๑ ดวงจิตคิดเหมือนบิตา จังพระสิทธา เธอเอ็นดูเสริมเพิ่มพูน
- ๑ ให้ช้อพิเภกษณาสุร วรพรหมางกูร กะวินผู้เลิศเลอสร
- ๑ เทพบุตรสุรางค่านางสวรรค์ ยินดีพร้อมกัน ก็ไปรบบุษผามาดี
- ๑ ประโคมครุยคนตรี เป็นมธูวาทิ์ สมานอำนาจขัย ฯ
- ๑ จำเคิมเริ่มแต่นั้นไป อสุรสีไชร์ ก็เด็บก็โตเร็วพลัน
- ๑ ฝ่ายทศเศียรกุมภณัฑ์ และกุมภกรรณ นั้นแสนกำเวิบอหังการ
- ๑ สัตว์มนุษย์ที่ในครยัสถาน เตือครอันรำคาญ เพราะเกรงอสุรขงขัน

- ๑) ฝ่ายอสุรากุมภกรรณ โทษโมหัน เทียวกวนทั้งไตรโลกา
- ๑) แม้นุชิตชั่ววิทยา เพื่อนไม่บูชา กลับจับเป็นภักษาหาร
- ๑) ทศกรรฐ์นั้นไซ้ใจพาด เกะกะระราญ ไม่ว่าจะมนุษย์เทวัญ
- ๑) เทียวกอกถโรมรณ ไตรโลกปางนั้น เคียดรอนและเกลียดอสุรี
- ๑) แต่ว่าพิเภกณพิเศษดี เอาเพศอย่างชี่ บำเพ็ญแต่ธรรมจริยา
- ๑) ไม่พาลเหมือนเช่นเชษฐา ท่วงทีกริยา สมควรดำรงพงศ์พรหม
- ๑) ช่มจิตรมาเนเป็นปฐม เป็นนิตยนิยม ในกิจอันพาหาสวรรค์ ฯ
- ๑) อยู่มาคราหนึ่งบัดนั้น ท้าวเวสสวัน ผู้เป็นพระเทพอเนศร
- ๑) ทรงชั่งบุษบกบวร ถ้องแหล่งอัมพร มาเฝ้าบิณฑามุนี
- ๑) ครานันนางโกกะสี เห็นแล้วก็มี นางจิตอันคิดอุศยา
- ๑) นางจึงเรียกทศกรรฐ์มา แล้วมวจา ทงยู่ทงยงส่งไป
- ๑) ดูเด็กลูกเอยเป็นโณน เวสสวันนั้นไซ้ เป็นลูกบิดาเดียวกัน
- ๑) เขาขิมงมตครัน มีทรพ็อนันต์ อเนกจะนับเหลือ (ตรา) (๑)
- ๑) มีหน้าชาเป็นราชา ครอบครองลงกา มหาบุรีศรียศ
- ๑) ขันช่อภาษาปรากฏ เจ้าไม่อ้ประยศ และอายุเขาย่างฤไฉน
- ๑) เสียแรงแม่มุ่งหมายไว้ว่าจะเอาไสรย พังบุญแห่งบุตรเสนาหา
- ๑) คิดไปเสียจิตอนิจจา อันตัวอุศยา ไม่เห็นจะคิดทะเยอทะยาน
- ๑) มีแต่เกะกะระราญ ไม่เห็นเป็นการ ดังห้จะตได้โฉน
- ๑) ช่างไม่รู้จักมักใหญ่ ใ้สูงฤากระไร จึงเห็นแต่นิ่งดูตาย
- ๑) ฤว่าไม่มีมายางอาย จะให้พชาย เขาเอาไปเป็นทาสา
- ๑) ทศเสียรพ้งคำมารดา ตักพ้อต่อว่า บังเกิดมานะด้วยพลัน
- ๑) ทูลว่าอันทรงประสงคันนี้ จะเป็นไรกัน ไม่ยากไม่บากปานใด
- ๑) แต้ันลูกจะตั้งใจ บำเพ็ญตะบะไป จนกว่าจะเสร็จสมประสงค์
- ๑) จะดีกว่าพมณคง เรื่องอิทธิฤทธิ์จริงค้ ยิ่งกว่ากเวรเชษฐา

(๑) ในวงเล็บนั้น ในต้นฉบับไม่ปรากฏถายพระหัตถ์ จึงเติมไว้ให้อ่านได้ความ

- ๑ พระองค์อย่าทรงสงกา ข้าและอนุชา จะตั้งบำเพ็ญตะบะหาญ
- ๑ ตราบไตยังไม่เสร็จการ สมจิตทุกสถาน ไม่ยอมจะลดพยายาม
- ๑ ถ้าบากยากใจนั้นก็ตาม ไม่ละพยายาม จนกว่าจะม้วยชีวิ ฯ
- ๑ ว่าพลางทางกัมโมลี ลาพระชนนี จากที่ศาลาเกษมสันต์
- ๑ จึ่งชวนอนุชกุมภกรรณ เข้าสู่ไพร่สนัณฑ์ และเลือกคู่ที่ระโหฐาน
- ๑ ถึงกลางหิมวันไพร่สนัณฑ์ ฟัน้องสองมาร เห็นที่จำเพาะเหมาะใจ
- ๑ จึ่งเติมเริ่มก่อกองไฟ เรืองแรงแสงไส ประคองแสงสุริฉัน
- ๑ จำเติมเริ่มริตะบะกรร ทังสองกุมภันท์ บำเพ็ญบูชามหาพรหม
- ๑ โดยหวังตั้งใจให้สม คังจิตนิยม เป็นใหญ่ในแคว้นแดนศรี ฯ

(หมดฉบับเท่านั้น)

หอสมุดแห่งชาติ
เฉลิมพระเกียรติ ฯ นครพนม

หอสมุดแห่งชาติ

หอสมุดชาตินครพนม

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์อักษรประเสริฐ (ลำโพง) ๑๑๘ ซอย ๘ สันติคาม สุขุมวิท สมุทรปราการ โทร. ๘๓๐๘๓๔

นางนารี ภูมิณีโชย พิมพ์ที่ ไร่พนา. เมย์. ๑๕

